

GRONDSTOFFENBELEIDSPPLAN 2020-2025

GRONDSTOFFENBELEIDSPLAN 2020-2025

Van afval naar grondstof

Op nei in sirkelgong ekonomy

Ambtenaar: Sjoukje Minnema - Van der Weg

Afdeling: Beheer Binnen

28 augustus 2019

Voorwoord

Op nei in sirkelgong ekonomy!

Voor u ligt het nieuwe grondstoffenbeleidsplan van de gemeente Tytsjerksteradiel.

Met dit plan wil de gemeente uitvoering geven aan een nieuw hoofdstuk in onze economie. Een economie die niet meer gebaseerd is op verbruiken maar gericht is op hergebruiken, het liefst zo vaak mogelijk. De wegwerp maatschappij viert op dit moment zijn hoogtepunt en wij weten allemaal welke gevolgen dit heeft.

Mensen en bedrijven zien in dat het milieu lijdt onder de manier waarop wij met grondstoffen omgaan.

Grondstoffen die vaak na kort gebruik veranderen in afval. Een cultuurverandering is ingezet en we nemen de verantwoordelijkheid voor de generaties die na ons komen. De gemeente Tytsjerksteradiel wil deze cultuuromslag stimuleren en versnellen en samen met haar inwoners optrekken om de lineaire economie te veranderen in een sirkelgong ekonomy!

De inwoners van onze gemeente hebben zich altijd laten zien als bewuste burgers. Ten opzichte van andere Friese gemeentes is de afvalproductie in onze gemeente altijd erg laag geweest. Inwoners hebben verschillende initiatieven opgezet om het scheiden van afval te bevorderen en zwerfafval aan te pakken. Het is niet verwonderlijk dat de gemeenteraad zich heeft gecommitteerd aan de doelstellingen van VANG (Van Afval naar Grondstof). Want de term afval moet zo snel mogelijk worden vervangen door grondstof. Met huidige en toekomstige technieken wordt het mogelijk om al ons afval opnieuw te gebruiken en in te zetten als een nieuwe grondstof.

Met dit grondstoffenbeleidsplan zet de gemeente in navolging van de VANG-doelstellingen een stip op de horizon: in 2025 produceert een inwoner van Tytsjerksteradiel niet meer dan 30 kilo afval en wordt 95% van ons afval gescheiden. Dat is 106 kilo minder dan nu gemiddeld door inwoners in Tytsjerksteradiel geproduceerd wordt.

Dat dit gevolgen heeft voor het dagelijkse leven van onze inwoners, daar zijn wij ons van bewust. Zij hebben namelijk een cruciale rol in de productie van huishoudelijk afval. De grootse verandering die we willen gaan doorvoeren is er een die hen direct raakt, namelijk het minder vaak legen van de sortibak. Op deze manier zetten we vol in op bewustwording en het reduceren van afval. Voorkomen van afval is namelijk de allerbelangrijkste stap om te komen tot de VANG-doelstellingen. Dit betekent dat we inwoners willen stimuleren nog beter te scheiden door wellicht in de winkel al na te denken of de verpakking van een product gevolgen heeft voor de hoeveelheid afval. Het is in het begin zeker wennen, maar wij zijn er van overtuigd dat op den duur de sortibak steeds leger is. Onze coaches helpen graag om afval beter te scheiden en te reduceren.

Laten we samen de schouders er onder zetten en alles eruit halen. Want als het ergens kan, dan kan het wel in het milieubewuste Tytsjerksteradiel!

Namens het college van burgemeester en wethouders,

Andries Bouwman

Wethouder Milieu en Duurzaamheid

Samenvatting

Waar moeten we naartoe en waarom?

Opwarming van de aarde, de plastic soup en toekomstige grondstoffentekorten; het is vijf voor twaalf voor onze aarde. De klimaatverandering is niet meer ver van je bed, maar komt met de dag dichterbij. We moeten hiermee aan de slag en iedereen heeft zijn verantwoordelijkheid hierin. Op landelijk niveau is een Transitieagenda Circulaire Economie 2018 uitgewerkt. Nederland is onderweg naar een circulaire economie. Langzaam stappen we over naar een economie gericht op het hergebruik van grondstoffen. Dit is nodig omdat grondstoffen schaarser en duurder worden. We spreken vanaf nu over grondstoffen in plaats van afval. De consument heeft een cruciale rol in het proces om de hoeveelheid huishoudelijk afval te verminderen en het mogelijk te maken grondstoffen uit ons afval te hergebruiken.

Vanuit Van afval Naar Grondstof (VANG) zijn er twee uitwerkingen. Voor de gemeenten de VANG-doelstellingen huishoudelijk afval en voor het bedrijfsleven VANG-doelstellingen buitenshuis. De gemeente heeft invloed op de verpakkingketen vanaf het moment dat een inwoner zich ontdoet van het product (afvalfase). De gemeente is verantwoordelijk voor de inzameling en verwerking van afvalstromen en verpakkingen zodat de recycling als grondstof mogelijk is. Daarnaast heeft de gemeente ook een geringe invloed op het koopgedrag van de inwoner en het voorkomen van afval door de manier van verzamelen en de bewustwording hieromtrent. Het verzamelen en verwerken van bedrijfsafval is een commerciële activiteit. Bij de afvalscheiding bij bedrijven heeft de gemeente alleen invloed wanneer zij bevoegd gezag is van de inrichting. Door actieve communicatie over het belang van afvalscheiding richting bedrijven en aandacht te besteden aan de afvalscheiding tijdens bezoeken van toezicht en handhaving is verbetering te behalen.

De raad heeft ingestemd met de Friese Energiestrategie. De doelstelling voor Tytsjerksteradiel is in 2040 energieneutraal te zijn. De startnotitie Duurzaamheidsagenda is 17 april 2019 in de raad behandeld en aangenomen. Het Grondstoffenbeleidsplan is onderdeel van de uitwerking van de duurzaamheidsagenda. De raad heeft zich uitgesproken om de landelijke- milieudoelstellingen VANG (van afval naar grondstof) voor 2025 te behalen. Deze doelstellingen zijn het terugbrengen van de hoeveelheid huishoudelijk restafval (fijn, grof, bouw en sloop) naar 30 kilo's per inwoner per jaar én 90% afvalscheiding.

De basis voor dit beleidsplan is de Kadernotitie Grondstoffenbeleidsplan. Deze notitie is informeel behandeld op 8 november 2018 en opiniërend behandeld op 22 november 2018. Vervolgens is het Memo 'Grondstoffenbeleidsplan- voorstel proces en vervolg uitwerking' behandeld in de Agendacommissie d.d. 17 januari 2019. Voor detailinformatie wordt in deze beleidsnotitie op onderdelen naar de kadernotitie verwezen. In juni 2019 zijn er twee manieren van afvalinzameling en maatregelen opiniërend aan de raad voorgelegd: plan A Frequentie gestuurd scheiden en Plan B Afval scheiden Loont! De punten die de raad heeft aangegeven zijn in de uitwerking van dit Grondstoffenbeleidsplan opgenomen.

Aanvullend is alle inwoners de kans geboden om een zienswijze in te dienen op het grondstoffenbeleidsplan door het plan ter inzage te leggen na de collegebehandeling van mei 2019. Deze resultaten zijn in een Notitie inspraak (S2019-19292) opgenomen.

Waar staan we nu?

Milieu

De VANG-doelstellingen gaan over de totale hoeveelheid huishoudelijk restafval, fijn, inclusief grof-, bouw en sloop afval, die wordt verbrand en het scheidingspercentage dat met bron- of nascheiding wordt behaald. Van de totale jaarlijkse afvalproductie per inwoner, wordt in gemeente Tytsjerksteradiel in de huidige situatie ieder jaar gemiddeld 136 kilo's restafval verbrand. In de komende jaren moeten we richting 30 kilo's verbrand restafval.

Onterechte kilo's in de Sortibak

In de gemeente Tytsjerksteradiel zit per inwoner van de totale afvalproductie 428 kilo, exclusief bouw- en sloopafval en grof huishoudelijk afval, nog 71 kilo onterecht in de sortibak. Circa 41% van het huishoudelijk afval in de sortibak kan dus beter gescheiden worden. Het gaat hierbij om het bioafval, oud papier, textiel, glas, elektrische apparaten en klein chemisch afval (KCA). De terechte fracties 59% zijn 100 kilo's per inwoner per jaar. Gemeente Tytsjerksteradiel heeft 90-100% invloed om deze onterechte kilo's uit de sortibak te krijgen door nieuw beleid vast te stellen.

Terechte kilo's in de Sortibak

De terechte fracties in de sortibak (100 kilo per inwoner per jaar) worden nagescheiden in de sorteer- en bewerkingsinstallatie van Omrin. Echter een deel van deze kilo's is vanwege kwaliteit van de nagescheiden plastic, metalen en drankenkartons niet herbruikbaar en wordt alsnog verbrand in de Rest Energie Centrale (REC). Binnen de nascheidingsinstallatie zijn er nog verbeteringen mogelijk (7 à 10 % extra nascheiding). Deze invloed ligt binnen de technische mogelijkheden van de sorteer- en bewerkingsinstallatie, de kostenafweging en de korte- en lange termijnvisie van Omrin.

Milieustraat: grof huishoudelijk afval en bouw- en sloop afval rest

In het grof huishoudelijk afval en bouw- en sloop zijn nog grondstoffen aanwezig die door optimale scheiding op de milieustraat kunnen worden verminderd. Door op de milieustraat maatregelen te treffen en te zorgen dat inwoners hun afval juist scheiden kunnen we naar verwachting 50% van de huidige kilo's terugbrengen (op dit moment ca. 7 kilo).

Service

Volgens het inwonersonderzoek in 2017 is 75% van de inwoners tevreden met de huidige afvalinzameling. Zij hebben wel diverse wensen om een goede afvalscheiding mogelijk te maken:

- ▶ verhogen ophaalfrequentie bioafval en oud papier en karton;
- ▶ verruimen openingstijden voor breng- en haalmogelijkheden inzameling klein chemisch afval (KCA), textiel, snoeiafval en grof huishoudelijk afval.

Kosten

Op dit moment heeft Tytsjerksteradiel een van de laagste tarieven voor afvalstoffenheffing in Fryslân. Een huishouden betaalt op dit moment gemiddeld € 42,- minder afvalstoffenheffing dan het Friese gemiddelde.

Wat willen we bereiken en hoe komen we daar?

We streven naar een zo hoog mogelijk scheidingsrendement en service voor de beste prijs. Het verlagen van de hoeveelheid restafval kunnen we bereiken door een trendbreuk te realiseren in de afvalinzameling, waarbij we rekening houden met de afvaldriehoek gebaseerd op milieu, service en kosten. We willen de VANG-doelstellingen behalen met het meest gunstige plan voor service en kosten voor onze inwoners.

➤ Stap 1

De eerste stap om optimale afvalscheiding mogelijk te maken is ervoor te zorgen dat de basis infrastructuur en diensten op orde zijn om optimale afvalscheiding mogelijk te maken. Maatregelen zijn het verruimen van de openingstijden van milieustraat en composteerterrein en waar nodig ondergrondse containers voor textiel en glas bij te plaatsen om de brengvoorzieningen gemeente dekkend te maken. Daarnaast is het van groot belang de kennis van en bewustwording over afvalscheiding van onze inwoners te vergroten.

Juiste informatie en communicatie met onze inwoners in de vorm van een bewustwordingscampagne moet

bijdragen aan optimale afvalscheiding. Naast het verspreiden van informatie via reguliere communicatiekanalen van de gemeente en gangbare dorpsnieuwsbrieven zetten we in op afvalcoaches en ambassadeurs vanuit de klankbordgroep die inwoners informeren en stimuleren hun afval beter te scheiden.

➤ **Stap 2**

Vervolgens overgaan op een andere manier van inzamelen die inwoners een extra prikkel geeft om restafval nog beter te scheiden, in combinatie met verdere maatregelen. Op basis van landelijke en regionale ervaringen komen we tot het volgende plan voor de toekomstige inzamelmethode:

Frequentie gestuurd scheiden

Frequentie Gestuurd scheiden gaat uit van het stimuleren van betere scheiding door aanpassing in de afvalkalender met een volume prikkel. We halen het restafval minder vaak op en de container met bioafval wordt vaker geleegd. Daarnaast worden de mogelijkheden voor het scheiden van grondstoffen uitgebreid.

Wat zijn de effecten van Frequentie gestuurd scheiden en de bijbehorende maatregelen?

Wanneer we ervoor kiezen geen verandering in de huidige manier van afvalinzameling door te voeren betekent dit dat we de VANG-doelstellingen niet gaan halen. De inwoners blijven dan ontevreden over een aantal onderdelen van de afvalinzameling. Daarnaast worden de inwoners ook geconfronteerd met een verhoging van de afvalstoffenheffing.

Alle wijzigingen die we de komende beleidsperiode willen doorvoeren, zowel de nieuwe manier van inzamelen als de verdere maatregelen, leiden tot een beter milieuresultaat. De invoering 'Frequentie gestuurd scheiden' en de verdere maatregelen leveren een belangrijke bijdrage aan de toename van de gescheiden inzameling en de afname van het aanbod restafval (fijn en grof). Met deze maatregelen daalt het aanbod restafval richting het niveau van de landelijke doelstellingen van 30 kilo's per inwoner per jaar.

Verder dragen de aanvullende maatregelen, zoals het verruimen van de openingstijden bij, tot verhoging van het serviceniveau.

Doordat er de nodige kosten voor de maatregelen worden gemaakt, betekent dit een structurele verhoging van de afvalstoffenheffing.

Wat zijn de risico's?

Frequentie Gestuurd Scheiden

De risico's van deze manier van inzamelen zijn binnen de bedrijfsvoering en interne organisatie beperkt. Het enige risico ligt binnen de inzamelfrequentie van de sortibak, biobak en oud papier en karton. Het aanbodpercentage bepaalt of het realistisch is of een route (efficiënt) gereden kan worden. De routebepaling en planning worden in het voorbereidingsjaar met ervaringscijfers bepaald. Waar nodig optimaliseren we de routes na het eerste uitvoeringsjaar.

Het huidige dagvenster werktijden van de buitendienst is naar verwachting niet toereikend voor de afvalinzameling en de uitbreiding van de openingstijden van de milieustraat. De raad wordt op de hoogte gehouden van de aanpassing van de werktijdenregeling.

Wanneer zetten we welke stappen?

In 2019 starten we de bewustwordingscampagne en brengen we in 2020 de voorzieningen op orde (Stap 1). Tegelijkertijd bereiden we in 2019 en 2020 de nieuwe manier van inzamelen voor om in 2021 hiermee te starten (Stap 2). In 2023 volgt een evaluatiejaar waarbij getoetst wordt hoever we richting de VANG-doelstellingen gaan en of we de doelstellingen gaan halen. Tevens is het evaluatiejaar 2023 het jaar dat er nieuwe contracten met Omrin gesloten moeten worden. Op basis hiervan volgt of we Frequentie gestuurd scheiden op dezelfde manier voortzetten of dat er verdere maatregelen nodig zijn. Wanneer blijkt dat we de VANG-doelstellingen niet gaan halen kan een inzamelmanier met een positieve financiële prikkel worden geïntroduceerd. Men wordt dan financieel beloond door de sortibak minder vaak aan de weg te zetten (lediging) en door optimale afvalscheiding zo weinig mogelijk kilo's aan te bieden (gewicht). We streven naar een zo hoog mogelijk scheidingsrendement en service voor de beste prijs.

Inhoud

Samenvatting	3
1 Inleiding	11
1.1 Kader	11
1.1.1 Ketenregie en rol en invloed van de gemeente	13
1.1.2 Landelijke ontwikkelingen	14
1.1.3 Regionale ontwikkelingen	14
1.1.4 Inspraak inwoners middels klankbordavond	15
1.1.5 Medewerkers	16
1.2 Leeswijzer	16
2 Wat willen we bereiken?	17
2.1 Algemeen	17
2.1.1 Circulaire economie	17
2.1.2 Huishoudelijk afval	18
2.1.3 Wat is onze invloedssfeer om de VANG doelstellingen te halen?	19
2.2 Doelstellingen	21
2.2.1 Milieu	21
2.2.2 Hoe bereiken we dit voor het aspect Milieu?	22
2.2.3 Service	22
2.2.4 Hoe bereiken we dit voor het aspect Service?	23
2.2.5 Kosten	23
2.2.6 Hoe bereiken we dit voor het aspect Kosten?	24
3 Wat is ons plan?	25
3.1 Nieuw inzamelsysteem	25
3.1.1 Frequentie gestuurd scheiden	25
4 Maatregelen	30
4.1 Stap 1 Communicatie en voorzieningen op orde	30
4.2 Stap 2 Naar een andere manier van inzamelen	31
4.2.1 Nulsituatie	31
4.2.2 Frequentie Gestuurd Scheiden	31
4.3 Grote gezinnen en de inzameling van PMD	31
4.4 Oud papier en karton (OPK)	31
4.5 Maatregelen Frequentie gestuurd scheiden	32

5	Verwachte Effecten/ Financiën	34
5.1	Totale verwachte effecten Hoofdkeuze's voor aspecten Milieu, Service en Kosten	34
5.1.1	Onzekerheden binnen de kosteneffecten	35
5.1.1.1	Oud papier en karton (OPK)	35
5.2	Huidige situatie doortrekken naar de toekomst	36
5.2.1	Milieu, Service, Kosten	36
5.3	Frequentie gestuurd scheiden	37
5.3.1	Milieu	37
5.3.2	Service	37
5.3.3	Kosten	37
6	Planning	39
6.1	Algemene planning	39
6.1.1	Stap 1 en stap 2: voorbereiding en uitvoering	39
6.1.2	Evaluatiejaar 2023 en vervolg 2024 en 2025	39
6.2	Planning Frequentie Gestuurd Scheiden	40

Bijlage 1 Uitwerking Maatregelen Milieu, Service, Kosten

1. Inleiding

Voor u ligt het Grondstoffenbeleidsplan (GBP). Dit plan vormt de eerste stap om te komen tot een circulaire economie in onze gemeente. Dit hoofdstuk omschrijft het kader van het GBP op basis van de uitkomsten van eerdere raadsbijeenkomsten. Tevens wordt gerefereerd aan de landelijke en regionale ontwikkelingen die effect hebben op de uitvoering van het GBP. Tenslotte zijn de aandachtspunten van inwoners en medewerkers meegenomen in het GBP.

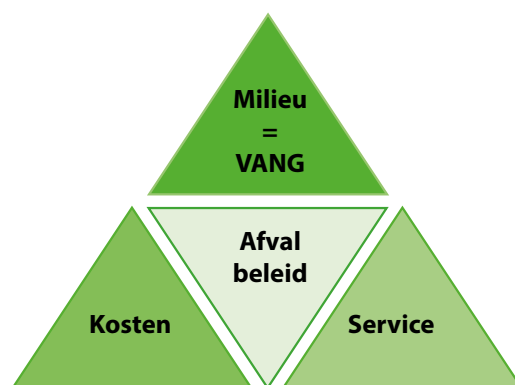
1.1 Kader

Opwarming van de aarde, de plastic soup en toekomstige grondstoffentekorten; het is vijf voor twaalf voor onze aarde. De klimaatverandering is niet meer ver van je bed, maar komt met de dag dichterbij. We moeten hiermee aan de slag en iedereen heeft zijn verantwoordelijkheid hierin. Op landelijk niveau is een Transitieagenda Circulaire Economie 2018 uitgewerkt. Nederland is onderweg naar een circulaire economie. Langzaam stappen we over naar een economie gericht op het hergebruik van grondstoffen. Dit is nodig omdat grondstoffen schaarser en daarmee duurder worden. Dit is tevens de stap om vanaf nu te spreken over grondstoffen in plaats van afval. De consument heeft een cruciale rol in het proces om de hoeveelheid huishoudelijk afval te verminderen en grondstoffen uit ons afval te hergebruiken.

Voor u ligt de uitwerking van het nieuwe afvalbeleid in het Grondstoffenbeleidsplan (GBP) Tytsjerksteradiel voor de jaren 2020 - 2025. De basis voor het GBP is de Kadernotitie Grondstoffenbeleidsplan (Z2016-10028/S2018-16976). Deze notitie is informeel behandeld op 8 november 2018 en opiniërend behandeld op 22 november 2019. De raad heeft gevraagd om een tweede opiniërende behandeling. Vervolgens is het Memo Grondstoffenbeleidsplan- voorstel proces en vervolg uitwerking (S2018-34132) behandeld in de Agendacommissie d.d. 17 januari 2019. Voor detailinformatie wordt in deze beleidsnotitie op onderdelen naar de kadernotitie verwezen.

In juni 2019 zijn er twee manieren van afvalinzameling en maatregelen opiniërend aan de raad voorgelegd: plan A Frequentie gestuurd scheiden en plan B Afval scheiden Loont! De punten die de raad heeft aangegeven zijn in de uitwerking van dit Grondstoffenbeleidsplan opgenomen. Na besluitvorming over het toekomstige afvalbeleid stellen we het uitvoeringsprogramma op en informeren we u hierover.

Na de collegebehandeling van mei 2019 is alle inwoners de kans geboden om een zienswijze in te dienen op het grondstoffenbeleidsplan door het plan ter inzage te leggen.

Figuur 1 De Afvaldriehoek

De raad wil zich inzetten om de landelijke– milieudoelstellingen VANG (van afval naar grondstof) voor 2025 te behalen. Dit is duidelijk geworden bij eerdere behandelingen van dit onderwerp. Deze doelstellingen zijn het terugbrengen van de hoeveelheid huishoudelijk restafval (fijn, grof en bouw & sloop) naar 30 kilo's per inwoner per jaar én 90% afvalscheiding.

Dit grondstoffenbeleidsplan vertaalt onze visie “Op nei in sirkelgong ekonomy” in strategische doelstellingen en maatregelen om samen met de inwoners van Tytsjerksteradiel te zorgen voor vermindering en hergebruik van huishoudelijk afval. Het uitgangspunt hierbij is de VANG-doelstelling te behalen, met het meest gunstige plan voor service aan en kosten voor onze inwoners. Om dit te behalen hebben we in onze gemeente nog een aantal stappen te zetten:

- ▶ Onterechte kilo's aan grondstoffen moeten uit de sortibak (grijze container) en juist gescheiden worden voor een optimaal resultaat. Dit betekent dat er 71 kilo onterechte kilo's per inwoner per jaar uit de sortibak moeten. Het gaat hierbij om het bioafval, oud papier, textiel, elektrische apparaten en klein chemisch afval (KCA). Circa 41% van het huishoudelijk afval in de sortibak moet beter gescheiden worden.
- ▶ De VANG kilo's restant grof huishoudelijk afval moeten omlaag.
- ▶ De VANG kilo's restant bouw- en sloopafval moeten omlaag.

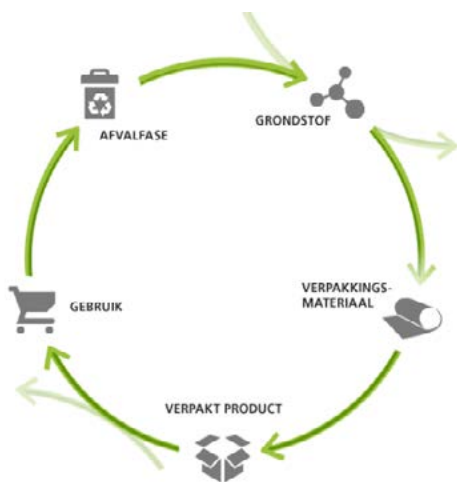
Inwoners hebben diverse wensen om een goede afvalscheiding mogelijk te maken. Terugdringen van het restafval kunnen we bereiken door een grote verandering in één keer te realiseren (trendbreuk) in de afvalinzameling, rekening houdend met de afvaldriehoek (figuur 1).

1.1.1 Ketenregie en rol en invloed van de gemeente

De Europese kaderrichtlijn afvalstoffen 2008 (Richtlijn 2008/98/EG) en diverse internationale richtlijnen verplichten Nederland periodiek een of meerdere afvalbeheerplannen op te stellen. Uit deze verplichting is het LAP (Landelijke afvalbeheerplan) ontstaan, een rapport opgesteld door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu. In het LAP wordt het algemene afvalbeheerbeleid aangegeven, met in een bijbehorend uitvoeringsprogramma. Het LAP hangt nauw samen met 'Van Afval naar Grondstof' (VANG). Vanuit de VANG zijn er twee uitwerkingen: één voor de gemeenten VANG-huishoudelijk afval en één voor het bedrijfsleven VANG-buitenshuis.

Verduurzamingsagenda verpakkingen van het Kennisinstituut Duurzaam Verpakken (KIDV) geeft invulling aan de VANG. Deze agenda is de (groeierende) routekaart van het KIDV voor verduurzaming van verpakkingsketens in de periode 2014-2022. De 'groeierende' agenda van het Kennisinstituut Duurzaam Verpakken draagt voor verpakkingsmateriaal bij aan de transitie naar een circulaire economie in Nederland. Een groot aantal spelers in de keten vertegenwoordigt: bedrijfsleven, gemeenten, rijksoverheid en consumenten. De routekaart en agenda bevatten de bouwstenen voor de hoogst haalbare doelen op het gebied van grondstoffengebruik:

- ▶ Reduce: voorkomen van verspilling van materialen en zuiniger gebruik van grondstoffen.
- ▶ Re-use: verhoging van het percentage hergebruik in verpakkingsmaterialen
- ▶ Re-cycle: terugwinnen van verpakkingsmateriaal
- ▶ Re-new: inzetten van nieuwe materialen met lagere milieudruk.

Figuur 2 Verpakkingsketen producten

De gemeente heeft invloed op de verpakkingketen vanaf het moment dat een inwoner de verpakking of het product weg doet (afvalfase, figuur 2). De gemeente is vanuit artikel 10 van de Wet Milieubeheer verantwoordelijk voor de inzameling en verwerking van afvalstromen en verpakkingen zodat de recycling als grondstof mogelijk is. Daarnaast heeft de gemeente ook een geringe invloed op het koopgedrag van de inwoner en het voorkomen van afval door de manier van verzamelen en bewustwording hieromtrent. Het verzamelen en verwerken van bedrijfsafval is een commerciële activiteit. Bij de afvalscheiding bij bedrijven heeft de gemeente alleen invloed wanneer zij bevoegd gezag is van de inrichting. Door actieve communicatie over het belang van afvalscheiding richting bedrijven en aandacht te besteden aan de afvalscheiding tijdens bezoeken van toezicht en handhaving is verbetering te behalen.

1.1.2 Landelijke ontwikkelingen

In de kadernotitie Grondstoffenbeleidsplan hebben we beschreven waar de gemeente wel en geen invloed op heeft. Daar waar we geen invloed op hebben merken we wel de gevolgen. Dit bepaalt voor een deel de hoogte van de afvalstoffenheffing van de gemeenten.

Op een aantal aspecten hebben we als gemeente geen invloed:

- ▶ De hoogte van landelijke belastingen op huishoudelijk restafval in de vorm van de Afvalstoffenbelasting.
- ▶ Het opstellen van regels voor het verminderen en het recyclebaar maken van verpakkingafval is landelijk beleid.
- ▶ Fluctuerende marktprijzen voor grondstoffen zoals oud papier en textiel.

1.1.3 Regionale ontwikkelingen

De gemeente Tytsjerksteradiel maakt gebruik van nascheiding van plastic, metalen en drankenkartons (PMD) met behulp van de sorteer- en bewerkingsinstallatie (SBI) bij Afvalsturing Friesland van Omrin. Eind 2022 loopt dit contract af en geldt een huidige opzegtermijn van 1 jaar. Er zijn echter ontwikkelingen vanuit Afvalsturing Friesland om de opzegtermijn te verlengen naar 5 jaar. In het evaluatiejaar 2023 leggen we opnieuw een keuze voor bron- of nascheiding van PMD aan de raad voor. Binnen de periode van het grondstoffenbeleidsplan gebruiken we het nascheidingsconcept.

De gemeente heeft de in de Wet Milieubeheer vastgelegde taak om de inzameling van oud papier te verzorgen. Op dit moment is een aantal scholen/verenigingen aangewezen in de afvalstoffenverordening en uitvoeringsbesluit om deze taak uit te voeren. Deze verenigingen ontvangen voor de werkzaamheden een garantievergoeding. De gemeente maakt gebruik van de overeenkomst levering huishoudelijk papier bij Afvalsturing Friesland van Omrin. Eind 2020 loopt dit contract af. De huidige marktprijzen voor papier zijn op dit moment laag. De verwachting is dat deze niet snel hoger zullen worden. Wanneer bij het vaststellen van een nieuwe overeenkomst deze prijs lager is dan de huidige situatie betekent dit een lagere garantie vergoeding voor

de verenigingen. Wanneer er geen verdienste is voor de verenigingen heeft dit mogelijk gevolgen voor de continuïteit en frequentie van inzameling van het oud papier en karton. Wanneer het oud papier niet meer wordt opgehaald dient de gemeente ervoor te zorgen dat de inzameling op een andere manier uitgevoerd wordt.

1.1.4 Inspraak inwoners middels klankbordavond

In 2017 is een inwonersonderzoek uitgevoerd, zoals beschreven in bijlage 3 van de kadernotitie. Op 11 april 2019 zijn de hoofdlijnen van het grondstoffenbeleidsplan gepresenteerd aan de klankbordgroep. Er waren 23 inwoners aanwezig inclusief vertegenwoordigers van diverse dorpsbelangen en oud papierverenigingen.

De volgende aandachtspunten hebben we meegenomen in de uitwerking van het grondstoffenbeleidsplan:

- ▶ Een communicatieplan met als doel kennis van en bewustwording over afvalscheiding te vergroten dient eerder, al in 2019, en groter worden opgezet voorafgaand aan de doorvoering van een nieuwe manier van inzamelen van afval. Naast de gangbare communicatiekanalen kunnen hiervoor ook dorpsnieuwsbrieven, dorpsbelangen, afvalcoaches en klankbordleden als ambassadeurs worden ingezet. Als basis voor het communicatieplan maken we gebruik van elementen uit de “Ho net yn é klike” campagne die in 2016 in Fryslân, onder andere in Eastermar en Trynwâlden, is uitgerold. Met communicatie, informatie, aankondiging en gewenning naar een nieuwe manier van inzamelen kunnen naar verwachting al stappen worden gezet in een betere afvalscheiding en afvalpreventie.
- ▶ Tijdens de presentatie waren de effecten van de plannen en maatregelen op de afvalstoffenheffing nog niet definitief inzichtelijk. De effecten van een nieuwe manier van afval inzamelen op de afvalstoffenheffing zijn belangrijk voor de aanwezigen. Er is ook aandacht en realiteitsbesef dat we naar een circulaire economie gaan en daarmee gaan voor het behalen van de VANG-doelstellingen.
- ▶ Oud papier en karton (OPK) is een belangrijk onderwerp binnen de klankbordgroep. Het inzamelen van oud papier en karton is een sociaal gebeuren in de diverse dorpen.

Op 13 juni jl heeft een overleg plaatsgevonden met de oud papier verenigingen om de toekomstige inzameling te bespreken. Het verslag (S2019-16716) is voor de opiniërende raadsvergadering op 20 juni met de raad gedeeld. De uitkomsten van dit overleg zijn eveneens meegenomen in het grondstoffenbeleidsplan.

Na de collegebehandeling van mei 2019 is alle inwoners de kans geboden om een zienswijze in te dienen op het grondstoffenbeleidsplan door het plan ter inzage te leggen. Bij het grondstoffenbeleidsplan is hiervoor geen sprake van een wettelijke verplichting zoals artikel 10.21 WM (artikel 10.26, tweede lid, Wet Milieubeheer). De resultaten zijn in een Notitie inspraak (S2019-19292) uitgewerkt en is samen met het grondstoffenbeleidsplan voor 19 september 2019 met de raad gedeeld.

1.1.5 Medewerkers

Tijdens verschillende werkoverleggen in 2017 en 2018 zijn de medewerkers op de hoogte gehouden van de voorgestelde beleidswijzigingen ten aanzien van de afvalinzameling in het GBP. In april 2019 zijn de medewerkers geïnformeerd over de nieuwe afval inzamelmethode en verdere maatregelen (hoofdstuk 3 en 4). Aandachtspunten vanuit de medewerkers voor de afvalinzameling zijn meegenomen in het grondstoffenbeleidsplan.

1.2 Leeswijzer

In het grondstoffenbeleidsplan komt het volgende aan bod:

In hoofdstuk 2 gaan we in op de vraag: Wat willen we bereiken? Met andere woorden wat zijn de ambities en doelstellingen voor de komende jaren. Hoofdstuk 3 geeft antwoord op de vraag: Wat is ons plan? De hoofdkeuze voor de toekomstige afvalinzameling Frequentie gestuurd scheiden wordt toegelicht aan de hand van de afvaldriehoek. Binnen het plan, waarbij een trendbreuk in de afvalinzameling plaatsvindt, zijn maatregelen opgenomen om de afvalscheiding zo optimaal en klantgericht mogelijk te maken. Deze maatregelen staan in hoofdstuk 4. Vervolgens werken we in hoofdstuk 5 de verwachte financiële effecten uit en geven we in hoofdstuk 6 een voorstel voor de planning voor de implementatie van Frequentie gestuurd scheiden en bijbehorende maatregelen.

2. Wat willen we bereiken?

In dit hoofdstuk beschrijven we de algemene doelen voor het grondstoffenbeleidsplan 2020-2025. De ambities en doelen zijn beschreven voor de aspecten milieu, service en kosten. Daarnaast geven we aan hoe we deze ambities willen bereiken. De doelstellingen voor het toekomstige afvalbeleid halen we uit de Afvaldriehoek (figuur 1).

2.1 Algemeen

2.1.1 Circulaire Economie

Het verbranden van herbruikbare grondstoffen is vanuit milieu- en economisch perspectief een gemiste kans. Veel nuttige producten kunnen nog met deze grondstoffen worden gefabriceerd. Daarnaast leveren grondstoffen geld op, terwijl verbranden steeds meer geld kost. Het is dus van belang dat we slim omgaan met grondstoffen. 'Slim omgaan' betekent dat we af moeten van de huidige lineaire economie en moeten overgaan op een circulaire economie. De circulaire economie (figuur 3) is een economisch systeem dat bedoeld is om de herbruikbaarheid van producten en grondstoffen te maximaliseren en waardevernietiging te minimaliseren. In deze ontwikkeling is een belangrijke rol voor onszelf weggelegd.

De gemeente is vanuit artikel 10 van de Wet Milieubeheer verantwoordelijk voor de inzameling en verwerking van afvalstromen en verpakkingen zodat de recycling als grondstof mogelijk is. Daarnaast heeft de gemeente ook een geringe invloed op het koopgedrag van de inwoner en het voorkomen van afval door de manier van verzamelen en bewustwording hieromtrent.

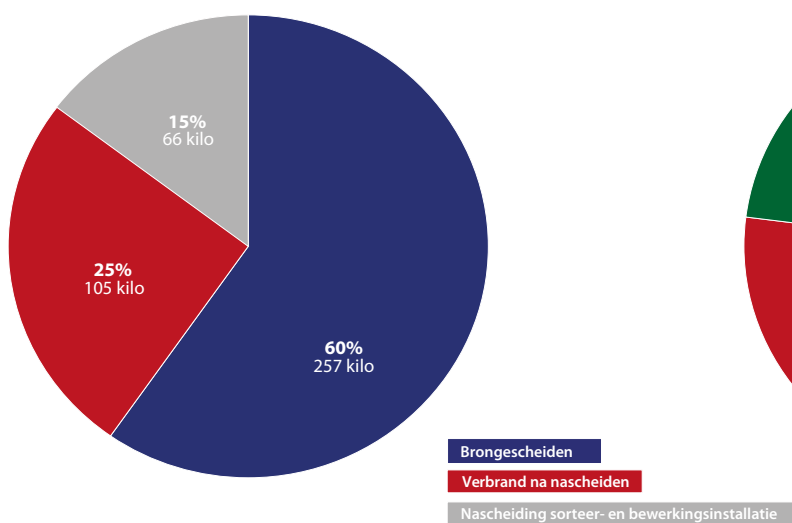
Figuur 3 Circulaire economie

2.1.2 Huishoudelijk afval

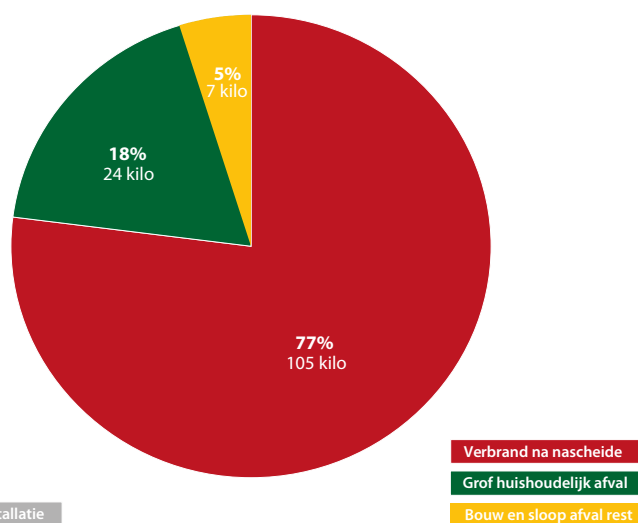
We produceren landelijk bijna 490 kilo afval per persoon per jaar (CBS, peiljaar 2017).

In gemeente Tytsjerksteradiel is dit 428 kilo (peiljaar 2018). Het is huishoudelijk afval, dit is exclusief de totale kilo's bouw- en slooafval en grof huishoudelijk afval. Een deel van dit afval kan een inwoner in de huidige situatie via (openbare) voorzieningen brongescheiden aanbieden. In 2018 is door onze inwoners 257 kilo (60 gewichts%) brongescheiden. Het gaat daarbij om bioafval, oud papier en karton, textiel, glas, elektrische apparaten en klein chemisch afval. Het andere deel van het afval kan men in onze gemeente via de sortibak aanbieden. Het gaat hierbij om plastic, metalen en drankenkartons, luiers en ondefinieerbaar restafval. Het afval in de sortibak wordt nagescheiden in de sorteer- en bewerkingsinstallatie van Omrin. In 2018 werd 66 kilo per persoon van het afval nagescheiden (15 gewichts%). In totaal zit op dit moment 171 kilo per inwoner in de sortibak.

In figuur 4a is weergegeven hoe het afval op dit moment in Tytsjerksteradiel wordt gescheiden.

Figuur 4a Verdeling verwerking fijn huishoudelijk afval 2018

Figuur 4b Verdeling VANG kilo's 2018

De landelijke VANG-doelstellingen gaan over de totale hoeveelheid huishoudelijk restafval. Dit bestaat uit 30 kilo fijn restafval, grof-, bouw en sloopafval, dat wordt verbrand. En het (scheidings)percentage van 90% dat met bron- of nascheiding wordt behaald. Van de totale jaarlijkse afvalproductie per inwoner, wordt ieder jaar gemiddeld 136 kilo's restafval verbrand. In figuur 4b is de huidige verdeling van de kilo's in procenten weergegeven.

In 2025 dienen deze fracties volgens de VANG-doelstellingen gezamenlijk maximaal 30 kilo per inwoner per jaar te zijn.

2.1.3 Wat is onze invloedssfeer om de VANG doelstellingen te halen?

Onterechte kilo's in de Sortibak

De winst is te behalen in de sortibak voor een optimaal resultaat. De ontorechte kilo's aan grondstoffen moeten uit de sortibak gehaald worden en juist brongescheiden worden. Uit de sorteeraanlyse van de inhoud van de sortibak in gemeente Tytsjerksteradiel bleek in 2018 dat zeker 41% (71 kilo per inwoner per jaar) van het afval uit herbruikbare grondstoffen bestaat en dus ontorecht in de sortibak zit. Het gaat hierbij om het bioafval, oud papier, textiel, elektrische apparaten en klein chemisch afval (KCA). Circa 41% van het huishoudelijk afval in de sortibak kan dus beter gescheiden worden. Dit betekent dat er per inwoner 71 kilo's ontorecht afval per jaar uit de sortibak moet, deze fracties worden nu verbrand. De terechte fracties 59% zijn 100 kilo's per inwoner per jaar. Gemeente Tytsjerksteradiel heeft 90-100% invloed om deze ontorechte kilo's uit de sortibak te krijgen door nieuw beleid vast te stellen.

Terechte kilo's in de Sortibak en het optimaliseren van het nascheidingsresultaat

De terechte fracties in de sortibak (100 kilo per inwoner per jaar, ofwel 171 kilo restafval minus 71 ontorechte kilo's die worden verbrand) worden nagescheiden in de sorteer- en bewerkingsinstallatie van Omrin. Echter een deel van deze kilo's wordt alsnog verbrand in de Rest Energie Centrale (REC), omdat deze fracties (nog) niet nagescheiden kunnen worden, bijvoorbeeld luiers. Verder gaat het hierbij om een deel van de nagescheiden plastic, de metalen en de drankenkartons die vanwege de kwaliteit niet herbruikbaar zijn.

Binnen de nascheidingsinstallatie zijn er nog verbeteringen mogelijk (7 à 10 % extra nascheiding). Deze verbeteringen liggen tussen de 4 à 7 kilo's die nog beter nagescheiden kunnen worden, zoals cellulose uit luiers. Tevens is de verwachting dat na 2020, door een extra wassing van de fijne fractie bodemas uit de REC, maximaal 18% van de fractie "verbrand na nascheiden" herbruikbaar is als bodemas. Dit betekent maximaal 19 kilo vermindering van de VANG-kilo's. Ondanks dat wij aandeelhouder zijn van Afvalsturing Friesland (Omrin) hebben we maar beperkt invloed om het nascheidingsresultaat te verbeteren. Deze invloed ligt binnen de technische mogelijkheden van de sorteer- en bewerkingsinstallatie, de kostenafweging en de korte- en lange termijnvisie van Omrin.

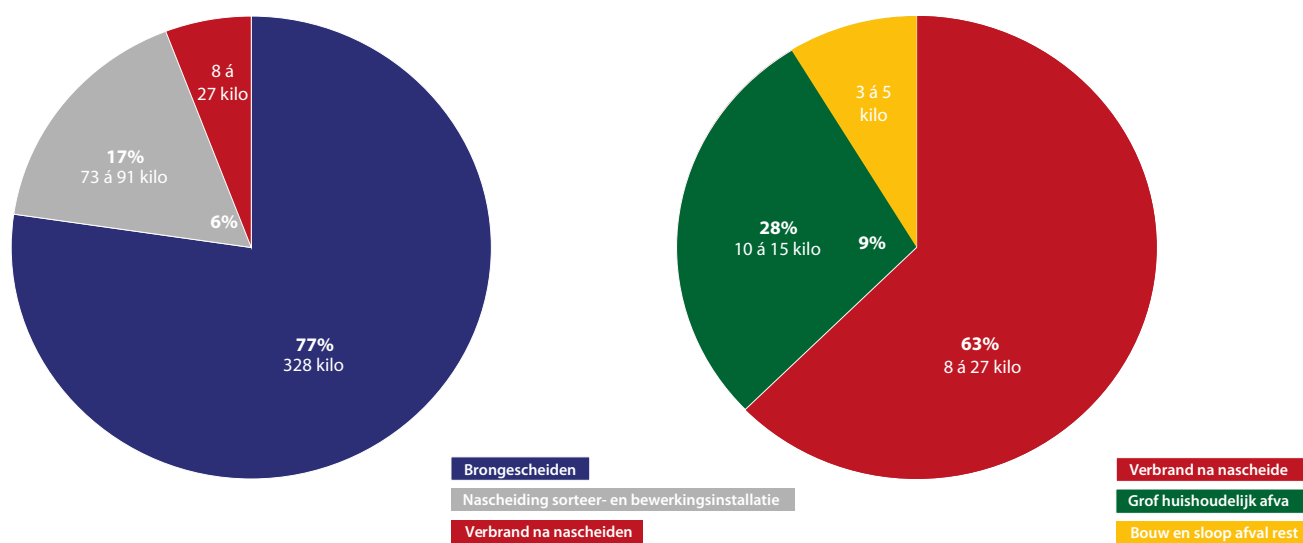
Invloed op de VANG-kilo's grof huishoudelijk afval en bouw- en sloopafval

Milieustraat: grof huishoudelijk afval en bouw- en sloopafval rest

In het grof huishoudelijk afval en de restfractie van het bouw- en sloopafval zijn nog grondstoffen aanwezig die door optimale scheiding op de milieustraat kunnen worden verminderd. Door op de milieustraat maatregelen te treffen en te zorgen dat inwoners hun afval juist scheiden kunnen we naar verwachting 50 % van de huidige kilo's terugbrengen, dit betekent 10 à 15 kilo grof huishoudelijk afval en 3 à 5 kilo bouw- en sloopafval rest.

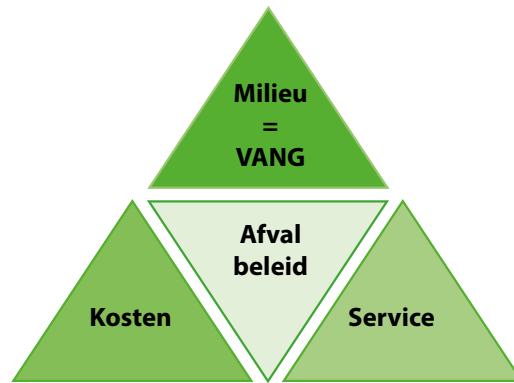
In figuur 5a is weergegeven hoe het afval in Tytsjerksteradiel in 2025 moet worden gescheiden. In figuur 5b is de verdeling van de VANG-kilo's weergegeven zoals deze er in 2025 uit moeten zien voor Tytsjerksteradiel.

Wanneer we, op de onderdelen waar we invloed op hebben, beleidsmaatregelen uitvoeren gaan we richting de VANG-doelstellingen. In het meest gunstige geval halen we de VANG-doelstellingen, door de laagste kilo's per taartpunt van figuur 5b op te tellen. Wanneer de maatregelen binnen de nascheiding en de bijtelling van de bodemassen niet uitkomen verwachten we rond 50 kilo's per inwoner per jaar uit te komen. Door verruiming van de openingstijden komen we tot een totale kwaliteitsverbetering van de scheiding en service, waar de inwoners om verzoeken. Hiervoor verwijzen we naar hoofdstuk 4.

Figuur 5a Scheidingsresultaten huishoudelijk afval 2025

Figuur 5b Verdeling VANG kilo's 2025

Figuur 1 De Afvaldriehoek

2.2 Doelstellingen

De Afvaldriehoek in balans

De afvaldriehoek (figuur 1) is onze leidraad voor het formuleren van ambities en maatregelen. De afvaldriehoek bestaat uit de componenten milieu, service en kosten. Het is een uitdaging om een optimale balans te vinden tussen deze aspecten. Zeker nu het aspect milieu steeds belangrijker wordt. We willen scheidingsdoelstellingen halen en steeds grotere stappen zetten naar een circulaire economie. Maar daarnaast willen we de komende jaren ook een goede service aan onze inwoners blijven bieden en nog verder verbeteren. Het vaststellen van nieuw afvalbeleid heeft ook effect op de kosten van de afvalverwijdering, waarbij we er naar streven de kostenstijgingen beperkt te houden.

Per aspect in de afvaldriehoek, milieu, service en kosten, hebben we ambities en doelstellingen geformuleerd. Daarnaast vormen deze drie aspecten een belangrijk afwegingskader voor de uitvoeringsmaatregelen.

2.2.1 Milieu

Ambities en doelen

We zetten volop in op het terugdringen van het restafval en het weren van grondstoffen uit de verbrandingsoven. Dit grondstoffenbeleidsplan beschrijft onze doelen voor de komende vijf jaar, maar we zijn ons ervan bewust dat de keuze voor de nieuwe manier van afval inzamelen ook op de lange termijn zinvol moet zijn. Onze strategie moet passen bij onze ambities (namelijk minder dan 30 kilo's restafval fijn en grof per inwoner per jaar in 2025) en moet op de langere termijn een belangrijke schakel zijn in een circulaire economie. Dat brengt ons voor dit beleidsplan tot de volgende drie doelen:

1. Gemeente Tytsjerksteradiel neemt de doelstellingen uit het VANG-programma voor 2025 als doelstellingen. Het terugbrengen van de hoeveelheid huishoudelijk restafval (fijn, grof, bouw en sloop) naar 30 kilo's per inwoner per jaar én 90% afvalscheiding. Het realiseren van deze doelstellingen is een tussenstation naar een circulaire economie.
2. Afvalstoffen worden op een zo duurzaam mogelijke manier ingezameld en verwerkt. De circulaire economie vormt hiervoor onze inspiratiebron.
3. Tytsjerksteradiel is en blijft een schone gemeente.

2.2.2 Hoe bereiken we dit voor het aspect Milieu?

We bereiken deze ambities en doelen door in te zetten op de volgende zaken:

- ▶ Afvalscheiding bewoners stimuleren door:
 - o het gescheiden aanbieden van grondstoffen nog makkelijker te maken;
 - o het aanbieden van met name fijn restafval minder aantrekkelijk/makkelijk te maken of een financiële stimulans te introduceren;
 - o het continueren en intensiveren van bewustwordingsmaatregelen. Om jonge bewoners te bereiken, bieden we lespakketten aan en zetten educatieprogramma's voort.
- ▶ Terugwinnen van grondstoffen uit resterend grof- en bouw- en sloop restafval.
- ▶ Volgen van ontwikkelingen rond grondstofstromen die nu nog in het grof of fijn restafval terecht komen, denk daarbij aan luiers. Wanneer dit kan resulteren in betere afvalscheiding heeft deze manier van inzamelen of verwerken de voorkeur.
- ▶ Elk jaar wordt met behulp van jaarlijkse sorteeranalyses van de sortibak en een berekening van de totale VANG kilo's bepaald of er een positieve verandering merkbaar is in de afvalscheiding. In 2023 volgt een evaluatiejaar en wordt geëvalueerd of we op de goede weg zijn en er nog verdere aanpassingen in de afvalinzameling nodig zijn.
- ▶ Duurzaamheidscriteria substantieel mee laten wegen in aanbestedingen voor nodige investeringen om de inzameling en verwerking verder te verduurzamen.
- ▶ Aandacht voor een schone gemeente Tytsjerksteradiel. Dit voorkomt zwerfafval. We voeren snelle en gerichte acties uit om vervuiling rondom verzamelcontainers en dumpingen aan te pakken. Hier ligt een rol voor de afdeling toezicht- en handhaving.

2.2.3 Service

Ambities en doelen

De service die wij bieden aan bewoners bepaalt mede of scheidingsdoelstellingen worden gehaald. Hoe makkelijker we thuis het scheiden van grondstoffen maken, hoe eerder bewoners gemotiveerd zijn om ze apart te houden. Los van de scheidingsdoelstellingen willen we dat bewoners zeer tevreden zijn met onze service. We hebben de volgende twee doelen:

1. Elk huishouden kan waardevolle grondstoffen zoals bioafval, oud papier en karton, textiel, glas, elektrische apparaten en klein chemisch afval (KCA) gemakkelijk gescheiden aanbieden.
2. Bewoners zijn tevreden over de service van de gemeente Tytsjerksteradiel. We streven jaarlijks naar een 8,0 als gemiddeld rapportcijfer. Het inwonersonderzoek 2017 vormt hiervoor de 0-situatie. 75% van de inwoners zijn tevreden met de afvalinzameling in de huidige situatie. Dit staat gelijk aan een rapportcijfer 7,5. (Bijlage 3 Kadernotitie Grondstoffenbeleidsplan).

2.2.4 Hoe bereiken we dit voor het aspect Service?

We blijven de service verlenen die bewoners van ons gewend zijn. Zoals het verzorgen van een tijdige en secure inzameling van afval en een klantvriendelijke en professionele houding van onze medewerkers. Daarnaast gaan we extra inspanningen leveren om onze ambities te realiseren.

We bereiken deze ambities en doelen door in te zetten op de volgende zaken:

- ▶ Het gescheiden aanbieden van grondstoffen nog gemakkelijker te maken door de (openbare) brengvoorzieningen op orde te brengen, gemeente dekkend te maken en openingstijden van de milieustraat en composteerterrein uit te breiden.
- ▶ De tarieven op de brengvoorzieningen voor bouw- en sloopafval te verlagen.
- ▶ Tevredenheid verbeteren door waar nodig maatwerk voorzieningen, inzamelmiddelen zoals (ondergrondse) containers aan te bieden.
- ▶ Bewoners van tijdige en duidelijke informatie voorzien over de afvalinzameling via meerdere communicatiekanalen; via de website en social media. Er is hierbij aandacht voor bewustwording (kennis, houding en gedrag) en preventie. Ook zien wij hierin een rol voor ambassadeurs vanuit de klankbordgroep en dorpsbelangen.

2.2.5 Kosten

Ambities en doelen

Grondstoffen leveren meer op wanneer ze worden hergebruikt dan wanneer ze worden verbrand. Het verbranden van restafval kost geld. Ook als we niets wijzigen in onze inzameling stijgen de afvalheffingen komende jaren. De komende jaren zijn inspanningen noodzakelijk om een hoger scheidingspercentage te bewerkstelligen. Bewoners moeten meer moeite doen om grondstoffen apart te houden. Met het verhogen van de service kunnen we bewoners tot op zekere hoogte tegemoet komen. Maar betere service en duurzaamheid heeft vaak een prijs.

Voor het behalen van milieudoelstellingen en leveren van goede service is er, in zekere mate, binnen de afvalstoffenheffing ruimte om hogere kosten te maken ten opzichte van de huidige afvalbeheerskosten. Een huishouden betaalde in 2018 gewogen gemiddeld € 42,- minder afvalstoffenheffing dan het Friese gemiddelde van € 215,- en gemiddeld € 59,- minder dan het landelijke gemiddelde van € 232,- (Rijkswaterstaat peiljaar 2018). We streven naar een zo hoog mogelijk scheidingsrendement en service voor de beste prijs.

Voor de komende vijf jaar hebben we de volgende ambities:

1. Duurzame bedrijfsvoering ten aanzien van de afvalinzameling op basis van continue afweging van milieu, service en kosten.
2. Effecten van de maatregelen op de hoogte van de afvalstoffenheffing moet voor de meeste gezinssituaties meevallen, mits zij hun afval goed scheiden.

2.2.6 Hoe bereiken we dit voor het aspect Kosten?

We zetten onze aanpak voor strategische kostenbeheersing voort. We combineren gedetailleerd inzicht in onze kosten en opbrengsten met een continue focus op efficiëntieverbetering. De doelstellingen op het gebied van milieu en service zijn hierin leidend. Kostenstijging ten gevolge van inflatie kunnen we niet voorkomen, maar door goede marktkennis kunnen we wel continu blijven zoeken naar de gewenste duurzame oplossingen en verwerkingsmethoden die vanuit kosten oogpunt het meest gunstig zijn.

We bereiken onze ambities en doelen door in te zetten op de volgende zaken:

- ▶ Zorgen dat de inkomsten uit de afvalstoffenheffing (bij vast of eventueel variabel tarief) de totale afvalkosten blijven dekken (100% dekking).
- ▶ Doorrekenen van de inflatie in de afvalstoffenheffing om deze kostenstijging te kunnen dekken.
- ▶ Blijven monitoren van de kosten en opbrengsten per afvalstroom om goed zicht te houden op de kosten per inzameleenheid.

3. Wat is ons plan?

In dit hoofdstuk beschrijven we de plannen om de ambities en doelen te bereiken voor de aspecten milieu, service en kosten. De basis van de hoofdkeuze Frequentie gestuurd scheiden en de voor- en nadelen én risico's worden uiteengezet. Tevens wordt in een overzicht per inzamelfractie de nieuwe inzamelingstructuur weergegeven. Daarnaast wordt beschreven en hoe we de afvalverwerking van deze fracties organiseren.

3.1 Nieuw inzamelsysteem

Onze ambities zijn hoog en vragen daadkracht om maatregelen met impact uit te voeren. Er is een trendbreuk nodig in de afvalscheiding en afvalinzameling om deze ambities te behalen. De invoering van een nieuw inzamelsysteem en de verdere maatregelen geven een eerste belangrijke impuls om de hoeveelheid restafval (fijn en grof) verder te verminderen, van 136 kilo's richting 30 kilo's per inwoner per jaar. Door een combinatie van maatregelen op het gebied van grondstoffen en restafval gaan we de stap zetten richting de 30 kilo's restafval. Om hier een gefundeerde keuze in te kunnen maken, is een aantal inzamelmethodieken die elders in Nederland en bij de regiogemeenten wordt toegepast onderling vergeleken. Deze inzamelmethodieken passen bij het nascheiding concept van plastic, metalen en drankenkartons (PMD). Nascheiding wil de gemeente Tytsjerksteradiel tot in ieder geval eind 2024 hanteren. Twee inzamelmethodieken Frequentie gestuurd scheiden en Afval scheiden Loont! zijn uitgewerkt en met elkaar vergeleken. Beide methodieken geven een extra prikkel om restafval nog beter te scheiden, in combinatie met verbeterde bewaar- en aanbodmogelijkheden voor grondstoffen. Na vergelijking van de inzamelmethodieken en de raadsbehandeling op 20 juni 2019 komen we tot een uitwerking van de volgende toekomstige inzamelmethode:

3.1.1 Frequentie gestuurd scheiden

'Frequentie Gestuurd scheiden' gaat uit het stimuleren van betere scheiding door aanpassing in de afvalkalender met een volume prikkel. We halen het restafval minder vaak op en de container met bioafval wordt vaker geleegd. Daarnaast worden de mogelijkheden voor het scheiden van grondstoffen uitgebreid.

Bij 'Frequentie gestuurd scheiden' gaat het alleen om een verandering in de inzamelfrequentie. Bij deze wijze van inzamelen blijft de afvalstoffenheffing gebaseerd op een eenpersoons- en meerpersoonshuishouden en is er sprake van een gedragsprikkel in plaats van een financiële prikkel.

De inzamelmethodiek vraagt een grote verandering in de afvalscheiding in huis. Daarnaast zorgt het voor bewustwording in koopgedrag (preventie) bij de inwoners door de volume-prikkel, ofwel minder ruimte in de sortibak.

Naast 'Frequentie gestuurd scheiden' stellen wij nog een aantal andere verbetermaatregelen voor welke allemaal een bijdrage leveren aan één of meer van onze ambities. De uitwerking van deze maatregelen leest u in hoofdstuk 4 en bijlage 1. Om de VANG- doelstellingen te halen moet 'Frequentie gestuurd scheiden' in samenhang met de bijbehorende maatregelen uitgevoerd worden.

De voordelen van deze inzamelmethode:

- ▶ De inzamelroutes kunnen voor de sortibakroute efficiënter gereden worden, er worden in één route meer sortibakken gelegeerd dan in de huidige situatie.
- ▶ Door het laten vervallen van een sortibakroute kan in deze plaats een andere route gereden worden voor grondstoffen zoals bioafval en/of oud papier en karton aan-huis.
- ▶ Samen met een groot aantal andere verbetermaatregelen (hoofdstuk 4) draagt het totale pakket bij aan een verhoging van de service. De frequentie verhoging van de biobak wordt naar verwachting als service verhogend ervaren.
- ▶ Deze inzamelmethode zorgt voor het voorkomen van afval: bewustwording van de spullen die we kopen, gebruiken en weer wegdoen. Daarnaast draagt het er aan bij dat inwoners beter op het milieu passen door beter te scheiden.
- ▶ Het betreft een methode zonder toepassing van kwetsbare techniek en digitale koppelingen. Hierdoor is de methode robuust, bedrijfszeker en eenvoudig periodiek aanpasbaar wanneer frequenties verder verfijnd moeten worden.

De nadelen van deze inzamelmethodiek:

- ▶ Invoeren van deze methodiek kan bij grote gezinnen, met vijf of meer personen, worden ervaren als "prop-prikkel". Men probeert zoveel mogelijk afval in de sortibak te krijgen. Dit kan zorgen voor oponthoud bij de lediging van de stortbakken doordat het afval vastzit in de container. Bij optimale afvalscheiding en het voorkomen van afval door anders in te kopen (preventiemaatregelen) is de inzamelfrequentie van één keer in de drie weken voor gezinnen tot vijf personen haalbaar. Voor grote gezinnen (groter dan vijf personen) is in hoofdstuk 4 maatregel 19 opgenomen. Zij kunnen het PMD afval wat niet meer in de Sortibak past in een doorzichtige zak op de milieustraat brengen.
- ▶ We verwachten een hoger aanbodpercentage Sortibakken per route waardoor het rijden van de routes meer tijd kost.
- ▶ De inwoner ervaart de frequentieverlaging van de Sortibak waarschijnlijk niet als serviceverhoging.

De risico's van deze inzamelmethodiek:

De risico's van deze manier van verzamelen binnen de bedrijfsvoering en interne organisatie zijn beperkt. Het enige risico ligt binnen de inzamelfrequentie van de sortibak, biobak en het oud papier en karton. Het aanbodpercentage bepaalt of het realistisch is of een route efficiënt gereden kan worden. De routebepaling en planning moet in het voorbereidingsjaar met ervaringscijfers worden bepaald. Waar nodig optimaliseren we de routes na het eerste uitvoeringsjaar.

Het huidige dagvenster werktijden van de buitendienst is naar verwachting niet toereikend voor 'Frequentie gestuurd scheiden'. De raad wordt op de hoogte gehouden van de werktijdenregeling.

Het risico bestaat dat, zeker bij de start van 'Frequentie gestuurd scheiden', er meer afvaldumpingen ten opzichte van de huidige situatie plaatsvinden. Uit landelijke ervaring blijkt dat deze dumpingen in de loop van de tijd (verwachting na 2 jaar) weer afnemen. Tevens bestaat het risico dat de kwaliteit van grondstoffen, zoals bioafval, oud Papier "verontreinigd" raakt met afval uit de sortibak. Met behulp van een afvalcoach, camera's op de reinigungsauto's kan op een positieve manier gestuurd worden op de kwaliteit van de grondstoffen. Door bijvoorbeeld een groene, gele, rode kaart aan de minicontainer te hangen.

Andere risico's zijn een iets verhoogde kans op stankoverlast van de sortibak (door luiers), dumping en vooral afvalbranden. Afvalbrandjes (vuurkorven) bij particulieren komen nu al voor. Wanneer inzet van de afvalcoaches niet werkt en er vaak dumpingen zijn, wordt een Buitengewoon opsporingsambtenaar (Boa) ingezet van de afdeling Toezicht- en handhaving (THAT). Het vastleggen van de nulsituatie en extra inspanning op het gebied van toezicht en handhaving is zeker in de eerste 2 jaar belangrijk. Vooral bij de start van de nieuwe manier van verzamelen moet binnen afdeling THAT extra aandacht en tijd worden vrijgemaakt.

Inzameling en verwerking

Figuur 6 toont het serviceniveau van het nieuwe inzamel- en verwerkingsstelsel in Tytsjerksteradiel wanneer 'Frequentie gestuurd scheiden' is ingevoerd.

		Inzameling	Verwerking
	GFT	1 maart tot 1 november: 1x per week (groene container) 1 november tot 1 maart: 1x per 2 weken (groene container)	Compostering extern (niet op eigen terrein)
	Restafval en PMD (plastic, metalen, drankenkartons)	1x per 3 weken (sortibak)	Verbranding met energie- terugwinning én Nascheiding: Hergebruik in de kunststof, papier en metaalindustrie
	Papier/karton	1x per 3/4 weken introductie minicontainer (waar het moet)	Hergerbruik papervezels in papierindustrie Verwerking tot nieuwe papersoorten
	Glas	Ondergrondse container	Verwerking tot nieuwe glasproducten. De doppen gaan apart naar de metaalindustrie.
	Textiel	Ondergrondse container	Afhankelijk van de kwaliteit wordt het textiel in kringloopwinkels aangeboden of tot vezels verwerkt in de textielindustrie

Figuur 6 Servicenniveau nieuwe inzamel- en verwerkingsstelsel (Frequentie gestuurd scheiden)

	Inzameling	Verwerking								
Klein chemisch afval (KCA)	Afschaffen huis-aan-huis inzameling. Uitbreiden naar 1x per week brengmogelijkheid Milieustraat	Verbranding en veilige verwijdering								
Elektrische apparaten AEAA	Brengen naar milieustraat	Hergebruik van (elektrische) onderdelen								
Milieustraat & composteerterein	<table border="1"> <tr> <td style="text-align: center;">⌚</td> <td style="text-align: center;">€</td> </tr> <tr> <td>Uitbreiden naar 1800 uren per jaar open</td> <td>Beperkt o-tarief Gescheiden afvalstromen gratis</td> </tr> <tr> <td>Maandag: gesloten</td> <td>Ongescheiden afvalstromen tarief hanteren: auto + aanhanger enkelasser / tandemasser</td> </tr> <tr> <td>Dinsdag - zaterdag 08.30 tot 16.30 uur</td> <td>Geen toegang: landbouw voertuigen, vrachtwagens</td> </tr> </table>	⌚	€	Uitbreiden naar 1800 uren per jaar open	Beperkt o-tarief Gescheiden afvalstromen gratis	Maandag: gesloten	Ongescheiden afvalstromen tarief hanteren: auto + aanhanger enkelasser / tandemasser	Dinsdag - zaterdag 08.30 tot 16.30 uur	Geen toegang: landbouw voertuigen, vrachtwagens	
⌚	€									
Uitbreiden naar 1800 uren per jaar open	Beperkt o-tarief Gescheiden afvalstromen gratis									
Maandag: gesloten	Ongescheiden afvalstromen tarief hanteren: auto + aanhanger enkelasser / tandemasser									
Dinsdag - zaterdag 08.30 tot 16.30 uur	Geen toegang: landbouw voertuigen, vrachtwagens									
Snoeiafval (haalservice)	50% kostendekkend maken en maximum kuubs hanteren	Grondstof voor compostering of houtsnippen								
Grof huishoudelijk afval	Afschaffen huis-aan-huis inzameling: naar Milieustraat									

Figuur 6 serviceniveau nieuwe inzamel- en verwerkingsstelsel (Frequentie gestuurd scheiden)

4. Maatregelen

In dit hoofdstuk gaan we in op de hoofdmaatregelen en stappen die nodig zijn om onze ambities en doelstellingen te halen. In het uitvoeringsprogramma verder invulling aan deze maatregelen. In bijlage 1 is een uitwerking van de maatregelen opgenomen.

De komende vijf jaar voeren we verschillende maatregelen uit, die elk een eigen bijdrage leveren aan de realisatie van onze ambities op het gebied van milieu, service. Maatregelen die de bewoners stimuleren tot het apart houden van nieuwe afvalstromen tot het nog beter scheiden van een specifieke stroom. Maatregelen die onze ambities op het gebied van het sparen van grondstoffen slim combineren met maatregelen die onze inzet en aanpak duurzamer maken.

4.1 Stap 1 Communicatie en voorzieningen op orde

De eerste stap om optimale afvalscheiding mogelijk te maken is ervoor te zorgen dat de basis infrastructuur en diensten op orde zijn om optimale afvalscheiding mogelijk te maken. Daarnaast is het van groot belang de kennis van en bewustwording over het voorkomen van afval en afvalscheiding van onze inwoners te vergroten.

Maatregelen die hiervoor zorgen zijn:

- ▶ Het optimaliseren van de dienstverlening: het verruimen van de openingstijden van de milieustraat en het composteerterrein. Voordat deze keuze in uitvoering gebracht kan worden is een wijziging nodig in de uitvoeringsplanning. Hiervoor dient voor de huis- aan-huis afvalinzameling eerst de huidige
- ▶ Aanbiedmogelijkheden van bestaande afvalstromen als textiel en glas in de wijken/dorpen vergroten door plaatsing van (ondergrondse) container of andere vormen van inzameling.
- ▶ Medewerkers voorbereiden: meenemen in het veranderingsproces en bij de voorbereiding naar de nieuwe inzamelingsmethode.
- ▶ We moeten onze inwoners voorbereiden op de veranderingen. Juiste informatie en communicatie met onze inwoners in de vorm van een bewustwordingscampagne moet bijdragen aan de het voorkomen van afval en optimale afvalscheiding. Naast het verspreiden van informatie via reguliere communicatiekanalen van de gemeente en gangbare dorpsnieuwsbrieven zetten we in op afvalcoaches en ambassadeurs vanuit de klankbordgroep, die inwoners informeren en stimuleren hun afval beter te scheiden. Als basis voor het communicatieplan maken we gebruik van elementen uit de “Ho net yn é klike” campagne die in 2016 in Fryslân, onder andere in Eastermar en Trynwâlden, is uitgerold. Met communicatie, aankondiging en gewenning naar een nieuwe manier van verzamelen kunnen we naar verwachting al stappen zetten in een betere afvalscheiding.

4.2 Stap 2 Naar een andere manier van inzamelen

4.2.1 Nulsituatie

We gaan de nulsituatie van de huidige afvalinzameling vastleggen. Deze nulsituatie geeft een goede referentie bij het geplande evaluatiemoment. Eind van 2019 wordt een sorteeraanlyse uitgevoerd voor de inhoud van de sortibak. Tevens wordt het aantal bezoekers en de afvoer van de afvalstromen voor de milieustraat en het composteerterrein vastgelegd om vervolgens te kunnen monitoren of er een effect van de maatregelen merkbaar is. De afvaldumpingen in de huidige situatie worden bijgehouden. Daarnaast wordt er bij het Klanten Contact Centrum (KCC) gemonitord of er een toename in klachten en meldingen is.

4.2.2 Frequentie Gestuurd Scheiden

Voordat 'Frequentie gestuurd scheiden' in uitvoering gebracht kan worden is een wijziging nodig in de planning van de inzamelroutes en de werktijdenregeling.

4.3 Grote gezinnen en de inzameling van PMD

Uit de 7 inspraakreacties op het Grondstoffenbeleidsplan, opgenomen in de Notitie inspraak (S2019-19292), komt naar voren dat grote gezinnen, bestaande uit meer dan 5 personen, mogelijk problemen zullen ondervinden met de 3 wekelijkse ophaalfrequentie van de sortibak. Deze gezinnen hebben meer PMD afval dan in de sortibak past. Bij optimale afvalscheiding en het voorkomen van afval door anders in te kopen (preventiemaatregelen) is de inzamelfrequentie van één keer in de drie weken voor gezinnen tot vijf personen haalbaar. Voor grote gezinnen (groter dan vijf personen) is in hoofdstuk 4 maatregel 19 opgenomen. Grote gezinnen kunnen het PMD afval wat niet meer in de Sortibak past in een doorzichtige zak op de milieustraat brengen.

4.4 Oud papier en karton (OPK)

Naast bovenstaande vraagt de wijziging van de OPK-inzameling aandacht binnen frequentie gestuurd scheiden. De huidige inzameling van de inzameling van OPK heeft nu voordelen voor een beperkt aantal verenigingen of scholen. Daarnaast is de oud papier inzameling in de dorpen een sociaal gebeuren. (zie kadernotitie Bijlage 2- S3 oud papier).

Alle huishoudens in de gemeente in één keer een minicontainer voor oud papier te introduceren en zelf de inzameling uit te voeren geeft het meest gunstige plan (milieu, kosten en service):

Alle huishoudens in de gemeente in één keer een minicontainer voor oud papier te introduceren en zelf de inzameling uit te voeren geeft het meest gunstige plan (milieu, kosten en service):

- ▶ een optimaal scheidingsresultaat van oud papier en karton wat anders in de sortibak verdwijnt (milieu);
- ▶ borgt een eenduidige inzamelfrequentie (service);
- ▶ betekent, na een eventuele financiële afbouwregeling met verenigingen, een structurele verlaging van de afvalstoffenheffing voor alle huishoudens én zorgt voor veilige inzameling van oud papier (kosten).

Ondanks dat het in één keer invoeren van minicontainers voor oud papier en karton de goedkoopste oplossing is, hechten we ook aan het sociale aspect van de oud papier inzameling (zie hoofdstuk 1.1.3). Op 13 juni 2019 hebben we een overleg gehad met oud papier verenigingen. Voor de uitkomsten verwijzen we naar het verslag van het overleg en de inleiding van het Grondstoffenbeleidsplan. Naar aanleiding van dit overleg en de opiniërende raadsbehandeling van het GBP op 20 juni stellen we voor de toekomstige oud papier inzameling op de volgende manier uit te voeren:

De verenigingen denken mee over hoe de oud papier fractie nog beter uit de sortibak kan worden gehaald, met als voorwaarde dat de inzameling veilig en volledig gebeurt met voldoende inzamel frequentie en optimaal scheidingsresultaat. In de grijze gebieden van de gemeente, veelal de buitengebieden, neemt de gemeente de oud papier inzamelingstaak op zich. Wanneer blijkt dat een vereniging niet meer kan voldoen aan de inzamelingsafspraken, neemt de gemeente de inzameling over. We plaatsen dan een extra minicontainer bij de inwoners en voegen de inzameling toe aan de reguliere aan-huis inzameling van het oud papier en karton. In dat geval gaat de oud papier inzameling naar een ophaalfrequentie van één keer in de 3 à 4 weken.

Op dit moment is niet duidelijk welke verenigingen per 2021 de inzameling van oud papier en karton kunnen en willen voortzetten. Een uitwerking voor maatregel 8 volgt eind 2020 en wordt aan de raad ter besluitvorming voorgelegd.

4.5 Maatregelen Frequentie gestuurd scheiden

In tabel 1 is weergegeven welke maatregelen binnen Frequentie gestuurd scheiden uitgewerkt zijn. In hoofdstuk 5.1. en bijlage 1 volgt de volledige uitwerking van de maatregelen met de effecten op milieu, service en kosten.

Tabel 1 Maatregelen

Brengvoorzieningen

Milieustraat & Composteerterein

1. Openingstijden verruimen naar 1800 uren per jaar.
Uitgangspunt overdag open van dinsdag t/m zaterdag van 8:30 uur tot 16:30 uur
2. Uitbreiden brengmogelijkheid Klein Chemisch Afval (KCA): naar 1 x per week
3. Beperkt 0-tarief: gescheiden aangeleverde afvalstromen gratis. Ongescheiden aangeleverde afvalstromen een slagboomtarief hanteren
personenauto/ aanhanger enkel- of tandem-asser
Geen toegang: landbouw voertuigen, vrachtwagens
4. Grensoverschrijdend gebruik milieustraat met buurgemeenten onderzoeken
5. Onderzoeken toekomstbestendigheid Milieustraat en Composteerterein

Openbare brengvoorzieningen

6. Brengvoorzieningen textiel en glas per wijk/dorp uitbreiden
7. (Afgesloten) biobak bij ondergrondse restafvalcontainers plaatsen

Reguliere Aan- huis inzameling

8. Grijs gebied waar nu geen inzameling Oud papier en Karton is geregeld en wanneer verenigingen niet (meer) kunnen voldoen aan de inzamelingsafspraken
Introduceren oud papier container + inzamelfrequentie naar 1x per 3 à 4 weken

Extra Aan-huis inzameling

9. Klein chemisch afval (KCA): afschaffen aan-huis inzameling 2x per jaar
10. Grof huishoudelijk afval (GHA): afschaffen aan-huis inzameling.
11. Grof Huishoudelijk afval (GHA) en Bouw- en Sloopafval (B&S) Milieustraat: Nasorteren
12. Snoeiafval haalservice (meer) kostendekkend maken

Nulsituatie

13. Nulsituatie afvalinzameling vastleggen

Communicatie Kennis en gedrag

14. Communicatieplan uitvoeren
15. Naar een digitale afvalkalender

Coaching

16. Afvalcoach

Toezicht en Handhaving

17. Inzet Buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA)

Extra Sortibak

18. Tarief verhogen extra Sortibak verhogen naar €150,- per jaar

Plastic, metalen Drinkenkartons (PMD)

19. Grote gezinnen, met meer dan 5 personen mogelijkheid geven PMD in doorzichtige zak apart weg te brengen naar de milieustraat.

5. Verwachte Effecten/ Financiën

In dit hoofdstuk beschrijven we de effecten van de hoofdkeuze Frequentie gestuurd scheiden (hoofdstuk 3) met de verdere maatregelen (hoofdstuk 4) op de aspecten Milieu, Kosten en Service. Per plan wordt de invloed op de afvalstoffenheffing aangegeven ten opzichte van de huidige situatie, jaar 2019.

5.1 Totale verwachte effecten Hoofdkeuze's voor aspecten Milieu, Service en Kosten

Alle wijzigingen die we de komende beleidsperiode willen doorvoeren moeten leiden tot een beter milieuresultaat. In de tabel 2 ziet u op hoofdlijnen het effect van 'Frequentie gestuurd scheiden' op de aspecten milieu, service en kosten. In bijlage 1 is de volledige uitwerking opgenomen van de totale maatregelen met de effecten op milieu, service en de invloed op de afvalstoffenheffing. De invoering van 'Frequentie gestuurd scheiden' levert een belangrijke bijdrage aan de toename van de gescheiden inzameling en de afname van het aanbod restafval (fijn en grof). Met de nieuwe manier van inzamelen en maatregelen daalt het aanbod restafval richting het niveau van de landelijke doelstellingen van maximaal 30 kilo's per inwoner per jaar.

Korte omschrijving		Frequentie gestuurd scheiden	
 Verwachte effecten	 Milieu	toename afvalscheiding (kg/Inwoner/Jaar)	71 kg, naar alleen terechte kilo's in de Sortibak
		toename scheidingspercentage na invoering in heel Tytsjerksteradiel	14%, naar 90 % totaal
		resterende hoeveelheid restafval (fijn en grof; kg per inwoner per jaar)	richting 30 kg
	Service	tevredenheid inwoners	80%
	 Kosten	netto structurele besparing per jaar	-€ 19.050,00
		totale kosten duurste jaar (2021)	€ 655.350,00
		invloed afvalstoffenheffing eenpersoonshuishouden	€ 39,40
		meerpersoonshuishouden	€ 56,29

Tabel 2 Totale verwachte effecten 'Frequentie gestuurd scheiden' op milieu, service en kosten t.o.v. huidige situatie (duurste jaar 2021)

In de berekening van de afvalstoffenheffing is uitgegaan van de afvalstoffenheffing van 2019, exclusief de eventuele kostenverhogende maatregelen die zijn opgetreden in 2019 en begroot voor 2020.

Doordat er de nodige investeringen voor de maatregelen nodig zijn betekent dit een structurele verhoging van de afvalstoffenheffing.

5.1.1 Onzekerheden binnen de kosteneffecten

Voor de uitwerking van dit grondstoffenbeleidsplan is een zo goed mogelijke inschatting gemaakt van de effecten die een plan of maatregel heeft voor de periode van 2020 tot en met 2025.

Een kanttekening dient te worden gemaakt bij de kosteninschatting voor de onderdelen binnen de inzameling oud papier en karton.

5.1.1.1 Oud papier en karton (OPK)

In 2020 volgt een nieuwe oud papier overeenkomst met de verwerker en wordt de garantievergoeding opnieuw bepaald. Wij laten in de uitwerking van de maatregelen vanwege bovenstaande redenen de kostenuitwerking even buiten beeld. Op dit moment is geen kostenuitwerking mogelijk omdat nog niet in beeld is welke verenigingen per 2021 de inzameling van oud papier en karton kunnen en willen voortzetten.

Een uitwerking voor maatregel 8 volgt eind 2020 en wordt aan de raad ter behandeling voorgelegd.

5.2 Huidige situatie doortrekken naar de toekomst

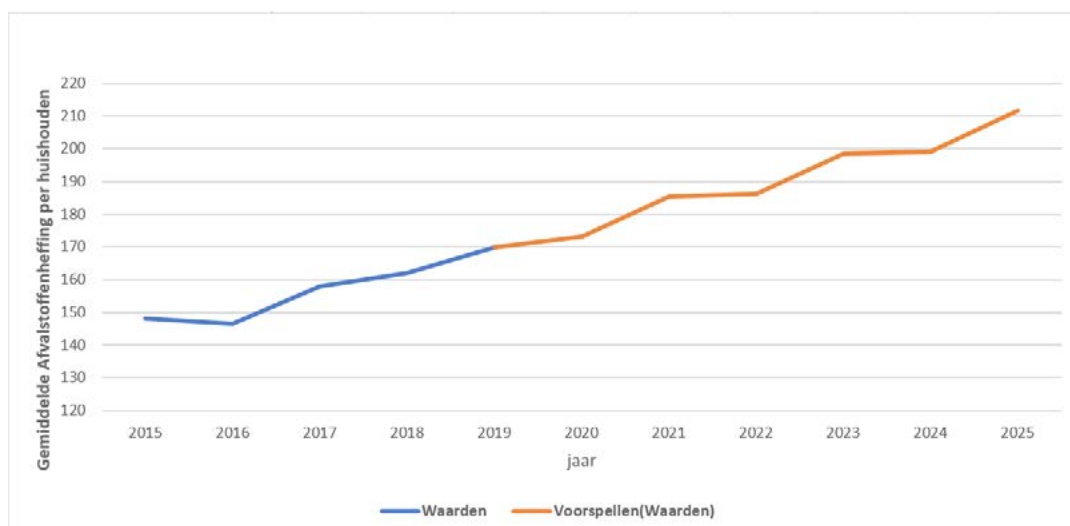
5.2.1 Milieu, Service, Kosten

Wanneer we ervoor kiezen geen verandering in de huidige manier van afvalinzameling door te voeren betekent dit dat we de VANG-doelstellingen niet gaan halen en de inwoners ontevreden blijven over een aantal onderdelen van de afvalinzameling. Daarnaast worden de inwoners wel geconfronteerd met een verhoging van de afvalstoffenheffing (Kadernotitie zie H2).

Huidige afvalstoffenheffing 2019

- Eenpersoons huishouden € 139,80
- Meerpersoons huishouden € 199,80

De hoogte van de afvalstoffenheffing heeft een stijgende lijn. Landelijke ontwikkelingen richting een circulaire economie zorgen voor hogere belastingen voor het verbranden van restafval. In 2019 is de afvalstoffenbelasting met 50%, ofwel €35,- per ton gestegen. Tevens geldt, hoe meer restafval (kilo's) en hoe lager de afvalscheidingsresultaten, hoe hoger de afvalbeheerskosten. Daarnaast moeten we rekening houden met de fluctuatie van de grondstofprijzen en de jaarlijkse indexering. Een lagere grondstofprijs zorgt door het afnemen van de opbrengsten eveneens voor een verhoging van de afvalstoffenheffing. In figuur 7 wordt voor de komende jaren een prognose gegeven voor de stijging van de gemiddelde afvalstoffenheffing. De werkelijke kosten en betekenis voor de afvalstoffenheffing voor het voor het opvolgende jaar wordt vastgesteld in de afvalstoffenverordening.

Figuur 7 Verwachte stijging van de gemiddelde afvalstoffenheffing bij het voortzetten van de huidige situatie

5.3 Frequentie gestuurd scheiden

5.3.1 Milieu

Met de nieuwe manier van inzamelen 'Frequentie gestuurd scheiden' inclusief de maatregelen wordt een eerste stap gezet richting de VANG-doelstellingen. De verwachting is dat we richting de 30 kilo's per inwoner per jaar met deze manier van inzamelen gaan.

5.3.2 Service

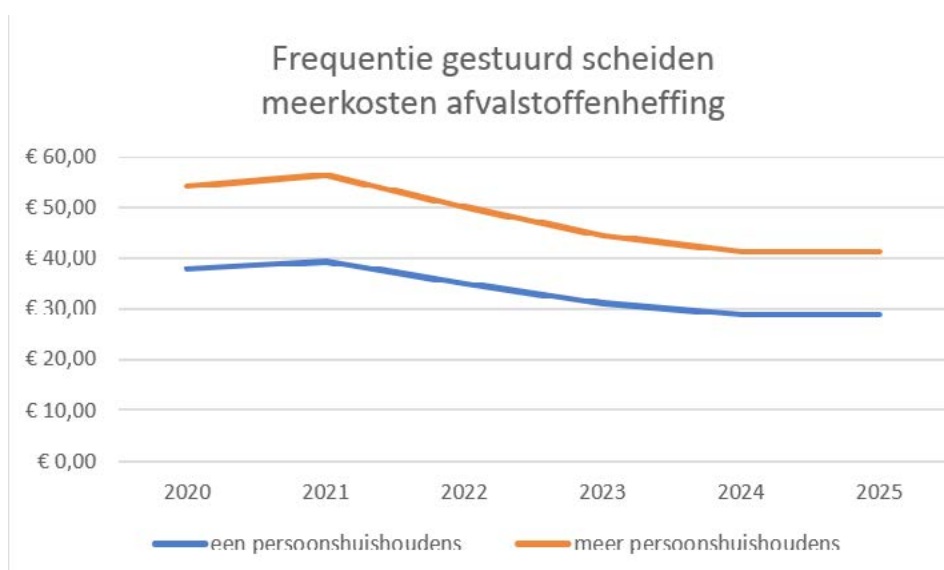
De inwonertevredenheid neemt, naar verwachting, toe ten opzichte van de huidige situatie wanneer alle maatregelen zoals beschreven in hoofdstuk 4 worden uitgevoerd.

5.3.3 Kosten

De uitvoering van 'Frequentie gestuurd scheiden' inclusief de aangegeven maatregelen betekent een verhoging van de afvalstoffenheffing. In het voorbereidingsjaar 2020 en eerste uitvoeringsjaar 2021 (Stap 1, zie hoofdstuk 4) worden de meeste kosten gemaakt. De kosten en daarmee de afvalstoffenheffing, nemen af voor de opvolgende jaren 2022 en 2023. Door de nieuwe manier van inzamelen neemt vanaf 2021 het aantal kilo's huishoudelijk restafval af richting 30 kilo per inwoner per jaar. De maximale tijdelijke stijging van de afvalstoffenheffing voor een- en meerpersoonshuishouden is weergegeven in tabel 3.

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
een persoonshuishoudens	€ 37,98	€ 39,40	€ 35,03	€ 31,19	€ 28,86	€ 28,86
meer persoonshuishoudens	€ 54,26	€ 56,29	€ 50,05	€ 44,56	€ 41,24	€ 41,24

Tabel 3 Verwachte verloop meerkosten afvalstoffenheffing ten opzichte van de huidige situatie

Figuur 8 Verwachte meerkosten van de afvalstoffenheffing 'Frequentie gestuurd scheiden'

De maximale verhoging afvalstoffenheffing voor 'Frequentie gestuurd scheiden' 2021 bedraagt:

- Eenpersoons huishouden € 39,40
- Meerpersoons huishouden € 56,29

Net als bij de rioolheffing introduceren we een voorziening. Deze voorziening heeft tot doel om geld wat is opgebracht door derden (BBV art. 44 lid 2) voor de afvalinzameling c.a beschikbaar te houden voor de afvalinzameling c.a. Hoewel het uitgangspunt van de afvalstoffenheffing, op begrotingsbasis, 100% dekking van de kosten is, zijn er op rekeningbasis altijd afwijkingen. Met de komst van het GBP en de aannames daarin, is de kans op een afwijking in het jaarresultaat (positief dan wel negatief) groter geworden. Een positief jaarresultaat wordt gestort in de voorziening. Dat kan later worden ingezet om de maximale verhoging van de afvalstoffenheffing over de jaren te temperen of om een tekort in enig jaar te dekken.

6. Planning

In dit hoofdstuk gaan we in op de hoofdplanning voor Frequentie gestuurd scheiden in het uitvoeringsplan volgt een gedetailleerdere planning van de totale maatregelen, zoals beschreven in hoofdstuk 3 en 4.

6.1 Algemene planning

6.1.1 Stap 1 en stap 2: voorbereiding en uitvoering

Zoals beschreven in hoofdstuk 4 starten we 2019 met een bewustwordingscampagne en brengen we de voorzieningen op orde (Stap 1). Tegelijkertijd bereiden we 2019 en 2020 de nieuwe manier van inzamelen Frequentie gestuurd scheiden voor om in 2021 hiermee te starten (Stap 2).

6.1.2 Evaluatiejaar 2023 en vervolg 2024 en 2025

In 2023 volgt een evaluatiejaar waarbij getoetst wordt hoever we richting de VANG2025 doelstellingen gaan en of we de doelstellingen zullen halen. Op basis hiervan volgt of we Frequentie gestuurd scheiden op dezelfde manier voortzetten en/of er verdere maatregelen worden voorgesteld.

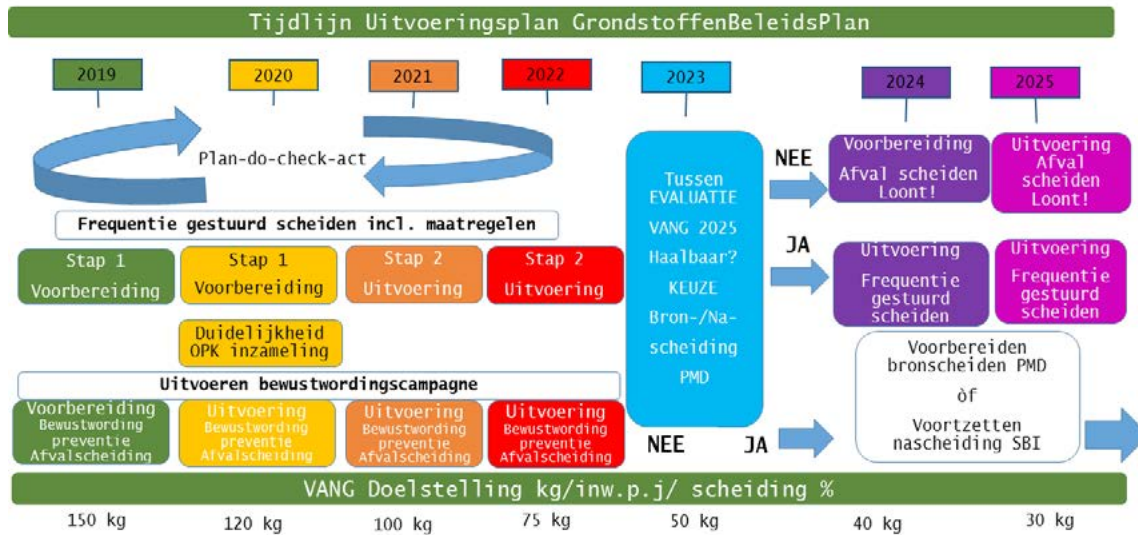
Wanneer blijkt dat we de VANG-doelstellingen niet gaan halen kan een inzamelmanier met een positieve financiële prikkel worden geïntroduceerd. Men wordt financieel beloond door de sortibak minder vaak aan de weg te zetten (lediging) en door optimale afvalscheiding zo weinig mogelijk kilo's aan te bieden (gewicht).

Tevens volgt in evaluatiejaar 2023 de keuze voor het inzamelen van plastic, metalen en drankenkartons (PMD). De keuzes hiervoor zijn: voortzetten nascheiding PMD met de sorteer- en bewerkingsinstallatie (SBI) van Omrin of overgaan op bronscheiding. De verwachting is dat er in 2023 op basis van de dan bekende informatie een keuze gemaakt kan worden. Deze keuze wordt voorgelegd aan de raad.

Wanneer gekozen wordt voor het bronscheiden van PMD door de inwoners, betekent dat dit haaks staat op het verdienmodel van OMRIN NV. Immers, de collectiviteitsgedachte speelt een grote rol, met name in de verbrandingsbelasting en de kosten. Wanneer bronscheiding wordt toegepast, zullen de kosten voor Tytsjerksteradiel naar alle waarschijnlijkheid anders worden. Daarnaast speelt de vraag of Omrin wel wil dat er bronscheiding wordt toegepast. Dit in het licht van de bouw van het Kunststoffen Scheiding Installatie (KSI) voor PMD, de organisch natte fractie (bioafval) en de luiers. In de huidige situatie is het niet in het belang van Omrin om met bronscheiding te starten. Voorafgaande aan deze keuze voor bron- of nascheiding van PMD is overleg met Omrin nodig om bovenstaande uitgangspunt te bepalen.

6.2 Planning Frequentie Gestuurd Scheiden

In figuur 9 is de planning schematisch weergegeven voor 'Frequentie gestuurd scheiden'.

Figuur 9 Planning Grondstoffenbeleidsplan 2019 tm 2025 – Frequentie Gestuurd Scheiden

Bijlage 1

In bijlage 1, tabel 1 en 2, worden de effecten van de voorgestelde maatregelen uit hoofdstuk 4 voor de aspecten milieu, service en kosten weergegeven.

Bijlage- tabel 1 Kosteneffect maatregelen op de afvalstoffenheffing

		Frequentie gestuurd scheiden		
		2021* Kosten	2021* Invloed afvalstoffenheffing	
		investeringskosten	Frequentie gestuurd scheiden	
		€ 161.200,00	€ 12,90	
Brengevoorzieningen Milieustraat & composteerterrein	1	Openingstijden verruimen naar 1800 uren per jaar open	€ 212.000	€ 17,63
	2	Uitbreiden Klein chemisch afval brengmogelijkheid 1 x per week	€ 25.000	€ 2,08
	3	Beperkt 0-tarief: alle gescheiden en herbruikbare stromen gratis. Niet gescheiden en niet herbruikbare stromen een tarief hanteren die mensen beweegt tot het gescheiden aanbieden. De tarifiering zal plaats vinden op basis van auto, aanhanger enkel- en landemasser. Inbreng met grote (landbouw) voertuigen als trekkers en vrachtauto's zijn dan niet meer toegestaan op de milieustraat en het composteerterrein. Invoeren postcode-controle om afvaltoerisme te voorkomen.	€ 115.000	€ 9,56
	4	Grensoverschrijdend gebruik milieustraat met buurgemeenten onderzoeken	€ 0	€ 0,00
	5	Onderzoeken toekomstbestendigheid Milieustraat en Composteerterrein	€ 20.000	€ 1,66
	6	Brengevoorzieningen textiel en glas per wijk/dorp uitbreiden	€ 43.800	€ 3,64
Openbare brengevoorzieningen	7	(Afgesloten) biobak bij ondergrondse restafvalcontainers plaatsen	€ 3.200	€ 0,27
Reguliere Aan- huis inzameling	8**	In 2020 volgt een nieuwe oud papier overeenkomst met de verwerker en wordt de garantievergoeding opnieuw bepaald. In de grijze gebieden van de gemeente neemt de gemeente de oud papier inzamelingstaak op zich met minicontainers. Wanneer blijkt dat een vereniging niet meer kan voldoen aan de Inzamelingsafspraken, neemt de gemeente de inzameling over met minicontainers. In dat geval gaat de oud papier inzameling naar een ophaalfrequentie van één keer in de 3 à 4 weken.		-
Extra Aan-huis inzameling	9	Klein chemisch afval: afschaffen aan huis inzameling 2x per jaar	-€ 4.000	€ 0,33
	10	Grof huishoudelijk afval: afschaffen aan huis inzameling.	-€ 3.500	€ 0,29
	11	Grof huishoudelijk afval en Bouw- en Sloopafval: Nasorteren op milieustraat	€ 14.200	€ 1,18
	12	Snoeiafval haalservice (meer) kostendekkend maken	-€ 7.050	-€ 0,59
Nulsituatie	13	Nulsituatie afvalinzameling vastleggen	€ 0	€ 0,00
Communicatie Kennis en gedrag	14	Elgen campagne afvalscheiding opzetten en uitzenden	€ 15.000	€ 1,25
	15	Naar een digitale afvalkalender	-€ 4.500	-€ 0,37
Coaching	16	Afvalcoach 1fte	€ 53.000	€ 4,41
Toezicht en Handhaving	17	Inzet Buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA)	€ 12.000	€ 1,00
	18	Tarief verhogen extra Sortibak naar 150,- euro per jaar	€ 0	€ 0,00
	19	grote gezinnen >5 personen mogelijkheid geven PMD in doorzichtige zak apart weg te brengen naar de milieustraat	€ 0	€ 0,00
		Totaal	€ 655.350	€ 53,99
		invloed op afvalstoffenheffing	eenpersoons huishouden	39,40
		invloed op afvalstoffenheffing	meerpersoons huishouden	56,29

*Jaar 2021 meegenomen in verband met de hoogste verwachte kosten

** Maatregel 8: tot 2021 geen invloed op afvalstoffenheffing. Invloed volgt medio 2020 i.v.m. nieuwe overeenkomst oud papier en karton en nieuwe garantieprijzen

Bijlage- tabel 2 verwachte effecten per maatregel op milieu, service en kosten

	Maatregel 1		Maatregel 2		Maatregel 3		Maatregel 4		Maatregel 5	
Doelstelling	✓Meer scheidingsmogelijkheden aanbieden Milieustraat en Composteerterrein		✓Terugbrengen van KCA in het restafval		✓Stimulering afvalscheiding en uniformering van slagboomtarief in lijn met regiogemeenten (auto, aanhanger enkel-tandemasser)		✓Meer scheidingsmogelijkheden aanbieden		✓Optimaliseren bedrijfsvoering	
Korte omschrijving	Uitbreiden naar 1800 uren per jaar open Maandag: gesloten Dinsdag - zaterdag 08.30 tot 16.30 uur		Uitbreiden KCA brengmogelijkheid Milieustraat naar 1 x per week op woensdag of zaterdag		Beperkt 0-tarief: alle gescheiden en herbruikbare stromen gratis. Niet gescheiden en niet herbruikbare stromen een tarief hanteren die mensen beweegt tot het gescheiden aanbieden. De tarifiering zal plaats vinden op basis van auto, aanhanger enkel- en tandemasser. Inbreng met grote (landbouw) voertuigen als trekkers en vrachtauto's zijn dan niet meer toegestaan op de milieustraat en het composteerterrein. Invoeren postcode-controle om afvaltoerisme te voorkomen.		Grensoverschrijdend gebruik milieustraat: inwoners uit onze gemeente kunnen gebruik maken van milieustraten van (regio)gemeenten en visa versa. Ter voorkoming van afvaltoerisme: Een inwoner neemt het afvalbeleid van de eigen gemeente mee.		Onderzoeken toekomstbestendigheid Milieustraat en Composteerterrein	
Milieu	Bevordert betere afval scheiding		Terugbrengen van KCA in het restafval		Bevordert betere afvalscheiding		Bevordert betere afvalscheiding		Bevordert betere afvalscheiding	
Service	Maatregel zorgt voor een hogere service		Maatregel zorgt voor een hogere service		Maatregel zorgt voor een hogere service		Maatregel zorgt voor een hogere service		Maatregel zorgt voor een hogere service	
Kosten	Investering:		Investering:		Investering:		Investering:	nihil	Investering:	
	Enmalige kosten		Enmalige kosten		Enmalige kosten	€ 20.250,00	Enmalige kosten	nihil	Enmalige kosten	€ 20.000,00
	Structurele kosten	€ 212.000,00	Structurele kosten	€ 25.606,75	Structurele kosten	€ 114.950,00	Structurele kosten	nihil	Structurele kosten	
	Structurele opbrengsten		Structurele opbrengsten		Structurele opbrengsten		Structurele opbrengsten	nihil	Structurele opbrengsten	
	Maatregel 6		Maatregel 7		Maatregel 8		Maatregel 9		Maatregel 10	
Doelstelling	✓Terugbrengen van Glas en Textiel in het restafval. Meer scheidingsmogelijkheden aanbieden		✓Terugbrengen van bioafval in het restafval		✓Terugbrengen van Oud Papier en Karton in het restafval		✓Compensatiemaatregel i.v.m. uitbreiding openingstijden en uitbreiding inzameling KCA op Milieustraat		✓Compensatiemaatregel i.v.m. uitbreiding openingstijden van de Milieustraat	
Korte omschrijving	Brengvoorzieningen textiel en glas per wijk/dorp uitbreiden		(Afgesloten) biobak bij ondergrondse restafvalcontainers plaatsen		In 2020 volgt een nieuwe oud papier overeenkomst met de verwerker en wordt de garantievergoeding opnieuw bepaald. In de grijze gebieden van de gemeente neemt de gemeente de oud papier inzamelingsstaak op zich met minicontainers. Wanneer blijkt dat een vereniging niet meer kan voldoen aan de inzamelingsafspraken, neemt de gemeente de inzameling over met minicontainers. In dat geval gaat de oud papier inzameling naar een ophaalfrequentie van één keer in de 3 à 4 weken.		KCA: afschaffen aan-huis inzameling 2x per jaar		GHA: afschaffen aan-huis inzameling. Gaat om 100 meldingen per jaar.	
Milieu	Terugbrengen van Glas en Textiel in het restafval.		Terugbrengen van KCA in het restafval		Terugbrengen van bioafval in het restafval		Geen invloed		Geen invloed	
Service	Maatregel zorgt voor een hogere service		Maatregel zorgt voor een hogere service		Maatregel zorgt in de meeste woonplaatsen en buitengebied voor een hogere service		Maatregel zorgt deels voor een lagere service. In combinatie met verruiming openingstijden = neutraal effect		Maatregel zorgt deels voor een lagere service. In combinatie met verruiming openingstijden = neutraal effect	
Kosten	Investering:	€ 568.893,00	Investering:		Investering:		Investering:		Investering:	
	Enmalige kosten		Enmalige kosten	€ 16.000,00	Enmalige kosten		Enmalige kosten		Enmalige kosten	
	Structurele kosten	€ 10.600,00	Structurele kosten	€ 3.200,00	Structurele kosten		Structurele kosten		Structurele kosten	
	Structurele opbrengsten		Structurele opbrengsten		Structurele opbrengsten		Structurele opbrengsten	-€ 4.000,00	Structurele opbrengsten	-€ 3.500,00

	Maatregel 11		Maatregel 12		Maatregel 13		Maatregel 14		Maatregel 15	
Doelstelling	✓Terugbrengen Rest afval in de vorm van Grof Huishoudelijk afval		✓Compensatiemaatregel i.v.m. uitbreiding openingstijden op de Milieustraat		✓Nulsituatie afvalinzameling vastleggen		✓Kennis , Houding en Gedrag afvalscheiding stimuleren		✓Afalapp introduceren	
Korte omschrijving	Grof huishoudelijk afval en Bouw- en Sloopafval : Nascheiden		Snoeiafval haalservice (50%) kostendekkend maken		Nulsituatie afvalinzameling vastleggen		Communciatieplan uitvoeren		Naar een digitale afvalkalender	
Milieu	Terugbrengen Rest grof huishoudelijk afval en Bouw en Sloopafval op de Milieustraat		Geen invloed		Geen invloed		Kennis , Houding en Gedrag afvalscheiding stimuleren		Geen invloed	
Service	Geen invloed		Daarentegen is het composteertrein meer open.Wordt lager gewaardeerd door de mensen die er gebruik van maken.		Geen invloed		Maatregel zorgt voor meer kennis en bewustwording afvalscheiding		Maatregel is een logische volgende stap in combinatie met de Afvalapp	
Kosten	Investing:		Investing:		Investing:		Investing:		Investing:	
	Enmalige kosten		Enmalige kosten		Enmalige kosten	in begroting	Enmalige kosten		Enmalige kosten	
	Structurele kosten	€ 14.160,00	Structurele kosten		Structurele kosten		Structurele kosten	€ 35.000,00	Structurele kosten	
	Structurele opbrengsten		Structurele opbrengsten	€ 7.050,00	Structurele opbrengsten		Structurele opbrengsten		Structurele opbrengsten	€ 4.500,00

	Maatregel 16		Maatregel 17		Maatregel 18		Maatregel 19	
Doelstelling	✓Kennis , Houding en Gedrag afvalscheiding stimuleren		✓Een schoon en netjes Tytsjerksteradiel Terugbrengen restafval		✓ Bevordering afvalscheiding, beperken VANG-kilo's		✓Compensatiemaatregel grote gezinnen (>5 personen) Frequentie Gestuurd Scheiden	
Korte omschrijving	Afalcoach 1fte		Handhaving / Inzet Boa		Tarief verhogen extra Sortibak naar 150 euro per jaar		Grote gezinnen mogelijkheid geven PMD in doorzichtige zak weg te brengen naar milieustraat	
Milieu	Kennis , Houding en Gedrag in de afvalscheiding bij inwoners stimuleren		Afaldumpingen opsporen en aanpakken Inzetten wanneer na een traject van nieuwe inzamelmethode communicatie (Kennis, Houding en Gedrag) en coaching afvalscheiding uitblijft		Voorkomen dat Frequentie gestuurd scheiden een grote aanvraag voor een tweede Sortibak zal leiden. Een tweede sortibak draagt niet bij aan de vermindering van VANG-kilo's		-	
Service	Maatregel verhoogd het serviceniveau		Geen invloed		Geen invloed		Voor grote gezinnen > 5 mogelijkheid bieden frequentie 1x 3 weken te bereiken	
Kosten	Investing:		Investing:		Investing:		Investing:	
	Enmalige kosten		Enmalige kosten		Enmalige kosten		Enmalige kosten	
	Structurele kosten	€ 53.000,00	Structurele kosten	€ 12.000,00	Structurele kosten		Structurele kosten	nihil
	Structurele opbrengsten		Structurele opbrengsten		Structurele opbrengsten	nihil	Structurele opbrengsten	